

Barns intresse för och sätt att samtala om sexualitet i en anonym stödtelefon

Sofie Railila

MASTERARBETE	
Arcada	
Utbildning:	Högre yrkeshögskoleutbildning i det sociala området
Identifikationsnummer:	23686
Författare:	Sofie Railila
Arbetets namn:	Barns intresse för och sätt att samtala om sexualitet i en anonym stödtelefon
Handledare (Arcada):	Åsa Rosengren
Uppdragsgivare:	Mannerheims Barnskyddsförbund
<p>Sammandrag:</p> <p>Under de senaste tio åren har sexualitet varit det näst mest diskuterade ämnet i Mannerheims Barnskyddsförbunds anonyma stödtelefoner för barn och unga. Sexualitet är en central del av en människas liv och för ett barn som närmar sig eller befinner sig i puberteten kan ämnet vara av stort intresse men svårt att diskutera med någon i ens närkrets. Syftet med studien var att belysa hurdana ämnen inom sexualitet som barn upp till 14 års åldern är intresserade av att samtala om i en anonym stödtelefon samt på vilka sätt barn diskuterar om sexualitet. Frågeställningarna i studien var följande: 1. Hurdana ämnen inom temat sexualitet frågar och samtalar barn om i en anonym stödtelefon? 2. Hur samtalar barn om sexualitet? Forskningen gjordes som en kvalitativ dokumentstudie med beskrivande statistik. Datan bestod av beskrivningar av samtal som samtalades i Mannerheims Barnskyddsförbunds anonyma stödtelefoner med under 14-åriga barn under perioden 1.10.2021-31.1.2022. Datan bestod av 184 samtal inom ramen för temat sexualitet. Resultaten visade att barn var nyfikna att samtala och veta mer om pubertetsutvecklingen samt få mer konkret information om sexualitet, graviditet och vad sex och porr innebär. Resultaten visade också att många barn trots sin unga ålder har erfarenhet av att stöta på pornografiskt material. Resultaten tydde på att barns sätt att samtala om sexualitet är via humor, fantasi, lekfullhet och provokation. Studiens resultat kan hjälpa professionella att fundera över sätt att bemöta och samtala med barn om känsliga ämnen samt ge en inblick i ämnen inom temat sexualitet som barn redan i tidig ålder har intresse och behov att veta mera om trots att ämnen inte skulle vara aktuella för dem ännu. Studiens resultat kan användas som stöd vid planering av till exempel sexualundervisning.</p>	
Nyckelord:	Sexualitet, barn, anonymt samtalsstöd, stödtelefon, samtals-sätt, pubertet, Mannerheims Barnskyddsförbund
Sidantal:	58
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

MASTER'S THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Masters degree in Social service
Identification number:	23686
Author:	Sofie Railila
Title:	Children's interest in and ways of discussing sexuality in an anonymous helpline
Supervisor (Arcada):	Åsa Rosengren
Commissioned by:	Mannerheim League for Child Welfare
<p>Abstract:</p> <p>Over the past ten years, sexuality has been the second most discussed topic in Mannerheim League for Child Welfare's anonymous helplines for children. Sexuality is a central part of a person's life and for a child who is approaching or is in puberty, the subject can be of great interest but difficult to discuss with someone in one's immediate circle. The purpose of the study was to highlight what kind of sex-related topics children up to the age of 14 are interested in talking about in an anonymous helpline and how children discuss sex-related topics. The questions in the study were as follows: 1. What topics in the theme of sexuality do children ask and discuss in an anonymous helpline? 2. How do children talk about sexuality? The research was done as a qualitative document study with descriptive statistics. The data consisted of descriptions of conversations that were discussed in Mannerheim League for Child Welfare's anonymous helplines with under 14-year-old children during the period 1.10.2021-31.1.2022. The data consisted of 184 conversations within the framework of the theme of sexuality. The results showed that children were curious to talk and know more about puberty development as well as get more concrete information about sexuality, pregnancy and what sex and pornography mean. The results showed that despite their young age, many children have experience of encountering pornographic material. The results indicated that children's way of talking about sexuality is mostly via humor, imagination, playfulness, and provocation. The results can help professionals to think about ways of responding and talking to children about sensitive topics, as well as provide an insight into topics that children already at an early age have an interest and need to know more about even though those things would not be relevant to them yet. Therefore, the results can be used as support for further planning, for instance sexual education.</p>	
Keywords:	Sexuality, children, anonymous helpline, communication, puberty, Mannerheim League for Child Welfare
Number of pages:	58
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaali ja terveystieteiden ylempi tutkinto
Tunnistenumero:	23686
Tekijä:	Sofie Railila
Työn nimi:	Lasten kiinnostus ja tavat keskustella seksuaalisuudesta nimettömästi auttavassa puhelimesta.
Työn ohjaaja (Arcada):	Åsa Rosengren
Toimeksiantaja:	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Viimeisen kymmenen vuoden aikana seksuaalisuus on ollut toiseksi eniten keskusteltu aihe Mannerheimin lastensuojeluliiton nimettömissä lapsille ja nuorille tarkoitetuissa auttavissa puhelimesta. Seksuaalisuus on keskeinen osa ihmisen elämää, ja murrosikää lähestyvälle tai murrosiässä olevalle lapselle aihe voi olla erittäin kiinnostava, mutta vaikea aihe keskustella jonkun lähipiirissä olevan kanssa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuoda esiin, millaisista seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista alle 14-vuotiaat lapset ovat kiinnostuneita puhumaan nimettömissä auttavissa puhelimesta ja miten lapset keskustelevat seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat: 1. Millaisista seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista lapset kysyvät ja puhuvat nimettömissä auttavissa puhelimesta? 2. Miten lapset puhuvat seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista? Tutkimus tehtiin laadullisena asiakirjatutkimuksena, jossa oli mukana kuvailevia tilastoja. Tiedot koostuivat kuvauksista keskusteluista, joita keskusteltiin Mannerheimin Lastensuojeluliiton nimettömissä auttavissa puhelimesta alle 14-vuotiaiden lasten kanssa ajalla 1.10.2021-31.1.2022. Tiedot koostuivat 184 keskustelusta seksuaalisuuden teeman puitteissa. Tulokset osoittivat, että lapset olivat uteliaita puhumaan ja tietämään enemmän murrosiän kehityksestä sekä saamaan konkreettista tietoa seksuaalisuudesta, raskaudesta ja siitä, mitä seksi ja porno konkreettisella tasolla tarkoittaa. Tulokset osoittivat, että nuoresta iästään huolimatta monilla lapsilla on kokemusta pornografisen materiaalin näkemisestä. Tulokset osoittivat, että lasten tapa puhua seksuaalisuudesta, on usein huumorin, mielikuvituksen, leikkisyyden ja provokaation kautta. Tutkimuksen tulokset voivat auttaa ammattilaisia miettimään kohtaamisen tapoja, kun arkaluonteisista aiheista puhutaan lasten kanssa, sekä lisätä ammattilaisten tietämystä aiheista, joista jo varhaisessa iässä olevat lapset ovat kiinnostuneita ja joista heillä on kiinnostusta saada enemmän tietoa, vaikka asiat eivät olisi heille vielä ajankohtaisia. Tuloksia voi käyttää esimerkiksi seksuaalikasvatuksen tukena.</p>	
Avainsanat:	Seksuaalisuus, lapset, nimetön keskustelutuki, auttava puhelin, keskustelutapa, murrosikä, Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Sivumäärä:	58
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	Inledning.....	7
2	Bakgrund.....	9
2.1	Avgränsning.....	9
2.2	Centrala begrepp.....	9
2.3	Barns sexuella utveckling.....	10
2.4	Barns kunskapskällor till sexualitet.....	12
3	Tidigare forskning.....	14
3.1	Barn har behov av att veta och diskutera om sexualitet.....	14
3.2	Barn stöter på pornografiskt material i tidig ålder.....	15
3.3	Anonymt samtalsstöd lockande för barn och unga.....	17
4	Samtal med barn.....	18
4.1	Att samtala på barnets nivå och på barnets villkor.....	18
4.2	Barns sätt att samtala och vuxnas reaktioner.....	21
4.2.1	<i>Startfrågor.....</i>	<i>21</i>
4.2.2	<i>Provokation.....</i>	<i>22</i>
4.2.3	<i>Humor och fantasi.....</i>	<i>23</i>
5	Syfte och frågeställningar.....	24
6	Metod.....	24
6.1	Studiens kontext.....	24
6.2	Val av forskningsdesign.....	25
6.3	Datainsamlingsmetod.....	26
6.4	Analys.....	28
6.4.1	<i>Beskrivande statistik.....</i>	<i>28</i>
6.4.2	<i>Kvalitativ innehållsanalys.....</i>	<i>29</i>
6.4.3	<i>Forskarens förförståelse.....</i>	<i>30</i>
6.5	Etiska aspekter.....	31
7	Resultat.....	32
7.1	Barnens varierande sätt att ta kontakt om sexrelaterade ämnen.....	33
7.2	Sexrelaterade ämnen som barn lyft upp till diskussion i en anonym stödtelefon.....	36
7.2.1	<i>Barns tankar kring sex och porr.....</i>	<i>36</i>
7.2.2	<i>Barn tankar kring kroppens utveckling och de nya funktionerna i puberteten.....</i>	<i>40</i>
7.2.3	<i>Barn tankar kring preventivmedel och att bli och vara gravid.....</i>	<i>41</i>

7.2.4	<i>Barns osäkerhet kring den egna läggningen eller könsidentiteten och omgivningens reaktioner</i>	42
7.3	Sammanfattning av resultaten	43
8	Diskussion	44
8.1	Resultatdiskussion	44
8.1.1	<i>Barn har behov av att samtala om sexualitet</i>	45
8.1.2	<i>Barns olika sätt att samtala om sexualitet</i>	47
8.2	Metoddiskussion	50
8.3	Arbetslivsrelevans och fortsatt forskning	52
	Källor	53
	Bilagor	57

1 INLEDNING

Sexualitet är en stor del av en människas personlighet som utvecklas från födseln ända till döden. De största utvecklingskedan inom sexualiteten sker ändå i barn- och ungdomstiden då barnet kommer in i puberteten och fysiska, psykiska och sociala ändringar äger rum inom en relativt kort tid. Barn som närmar sig eller befinner sig i puberteten där den egna kroppen ändras och ett sexuellt intresse för andra människor börjar dyka upp kan känna både förvirring och oro över den egna utvecklingen men även mycket nyfikenhet och iver för den nya fasen i livet. Yngre barn som hämningslöst frågat frågor om kroppen och hur barn blir till, blir mer slutna då de närmar sig puberteten. Törsten för information försvinner dock ingenstans, men ämnet i sig känns nu mer privat och ämnet kan vara svårt för många unga att prata om med en vuxen i ens närkrets. (Aaltonen et al. 1999 s. 176–177, Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2010 s. 151–156).

I dagens samhälle kommer vi åt information om nästan vad som helst snabbare än någonsin förut och sex är synligare i samhället för människor i alla åldrar. Sociala medier har gjort att allt yngre barn stöter på olämpligt material som till exempel porr på internet och detta är svårare än förut att hindra. Enligt forskning (Smahel et al. 2020) stöter 33 % av barn i åldern 9–16 år på sexuellt eller pornografiskt material på nätet, frivilligt eller ofrivilligt, vilket påverkar barn på olika sätt. Pornografi är förbjudet för minderåriga barn men ändå är det en stor del som utsätts för det redan i en tidig ålder och alltid är det inte lätt att diskutera om sådant man sett, hört eller läst med någon vuxen runtom en då ämnet är så intimt och kan kännas som tabu. Trots att information om till exempel sexualitet är tillgängligare än någonsin förut via internet, och andra medier har inte behovet för dialog försvunnit (Pajamäki 2013). Detta bekräftar statistiken från Mannerheims Barnskyddsförbunds anonyma stödtelefoner för barn och unga.

Mannerheims Barnskyddsförbund (MLL) har sedan år 1980 drivit en gratis och anonym nationell stödtelefon för barn och unga, Lasten ja nuorten puhelin som riktar sig för alla under 25 år. År 2020 öppnades en liknande stödtelefon även på svenska under namnet Barn- och ungdomstelefonen. I dessa stödtelefoner erbjuds barn att diskutera med en vuxen om det barnet funderar kring. Det är frågan om lågröskeltjänster där barn och unga som tagit kontakt själva får avgöra vad som diskuteras under samtalet och samtalen är alltid konfidentiella. Inga ämnen är förbjudna, för små eller för svåra att diskuteras.

Därför får Lasten ja nuorten puhelin samt Barn- och ungdomstelefonen en stor variation av samtal där det kan diskuteras allt från hur skoldagen varit till svårt självskaðebeteende. Ett av de mest diskuterade teman genom åren som barn själva lyfter upp till diskussion i stödtelefonerna är sex och sexualitet. År 2021 som även de senaste tio åren var sexualitet det näst mest diskuterade ämnet i telefonerna. Temat diskuteras av barn och unga i alla åldrar och lyfts fram på väldigt olika sätt. (Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin vuosi-raportti 2021 2022)

I och med att sexualitet som ämne diskuteras i MLL:s stödtelefoner för barn och unga hörs porr också som tema då många upplever att ämnet är lättare att diskutera anonymt. Äldre barn har funderingar över det de sett medan de yngre barn i lågstadieålder har svårt att greppa tag på ämnet och tolkningar om att barn utsatts för sexuellt material som till exempel porr kommer fram med utmanande förslag, stönljud och med att spela upp porrfilm i telefonen. Trots att samtal om sex och sexualitet kan vara väldigt intima och svåra att diskutera från ett barns perspektiv, finns det ändå ett klart behov för barn att ha en dialog om dessa ämnen. Det ligger på vuxnas ansvar att våga diskutera om det som barn på olika sätt för fram. Barn behöver alltid få ett svar på sina frågor och har rätt till att få det. Att ge rätt och åldersenlig information är att skydda barn. (Kinnunen 2001, Pajamäki 2013)

Mycket forskning har gjorts på hur man bör tala med barn om sex och sexualitet i hem-mamiljö, inom dagvården och i skolmiljöer samt hur sexualuppfostran bör se ut, men lite forskning har gjorts kring hur barn och unga egentligen själva diskuterar om ämnet och hurdana saker barn själva lyfter upp till diskussion och har ett behov att veta mera om. Sexualitet som ämne kan vara jobbigt att diskutera under en känslig tid av ett barns liv och därför kan en anonym stödtelefon ha en viktig roll i att både samla in data på vad barn diskuterar om och på vilket sätt det görs men också att finnas där och ge svar på frågor och tankar barn faktiskt vill diskutera.

Syftet med denna studie är att via en kvalitativ dokumentstudie belysa hurdana ämnen inom sexualitet som barn upp till 14 år är intresserade av att samtala om i en anonym stödtelefon samt på vilka sätt barn diskuterar om sexualitet. Via forskningen önskas barns

perspektiv på tematiken lyftas upp och på så sätt göra vuxna runt barn mer lyhörda för det som barnen är nyfikna på och sätten som barn bearbetar informationen om sexualitet de sett eller hört. Med erfarenhet av att jobba på MLL vet jag att redan barn i lågstadieålder har mycket information om pornografi och har utsatts för pornografiskt material, därmed önskar jag upplysa även denna sida för att kanske väcka diskussion om att det kunde vara viktigt att diskutera om porr redan med barn i en tidig ålder. En anonym stödtelefon kan locka barn att vara mer öppna för diskussion inom tematiken och därmed kan en anonym stöd tjänst ha en betydelsefull roll för barn i att stöda barns sexualhälsa. Informationen från forskningen kan till exempel användas i utvecklingen av sexualundervisningen för att mer motsvara det barn är nyfikna på, utsatta för eller behöver mer stöd med för att förstå.

2 BAKGRUND

Att forska vad barn är nyfikna på, har kunskap om, blivit utsatta för och hur de uttrycker denna nyfikenhet inom ramen för temat sex och sexualitet är intressant men något som också är svårt att forska inom. Av etiska skäl har inte mycket forskning gjorts kring yngre barn inom denna tematik och området är därmed mer outforskat.

2.1 Avgränsning

Arbetet är avgränsat till att forska barn upp till 14 år som kontaktar endera Mannerheims Barnskyddsförbunds finska eller svenska anonyma stödtelefon tjänst för barn och unga. I den fortsatta texten kommer benämningen ”barn” att användas och benämningen syftar då på barn i åldern av studiens målgrupp om inte annat nämns.

2.2 Centrala begrepp

Till följande definieras några centrala begrepp som framkommer under studien.

Sexualitet

I forskningen utgås från WHO:s definition av sexualitet som lyder: Sexualitet är en central del av människan genom hela livet som innefattar sex, könsidentitet och roller, sexuell

läggning, erotik, njutning, intimitet och reproduktion. Sexualitet uttrycks genom tankar, fantasier, önskan, tro, attityder, värderingar, beteenden, roller och relationer. Sexualiteten påverkas av biologiska, psykologiska, sociala, ekonomiska, politiska, kulturella, religiösa och spirituella faktorer. (WHO 2006) Med sexualitet som samtalsämne i denna forskning syftas på kontakter där barn själva tagit upp frågor eller velat diskutera ämnen som tan-gerar denna tematik.

Sexualhälsa

Enligt WHO (2006) är sexualhälsa ett tillstånd av fysiskt, emotionellt och mentalt välmående relaterat till sexualiteten och innehar mer än frånvaro av sjukdomar och handikapp. Sexualhälsa handlar om ett positivt förhållningssätt till sexualitet och relationer och där man är fri från tvång, diskriminering och våld. Sexualhälsan utgår från sexualrättigheterna.

Barns sexuella rättigheter

Barn är sexuella varelser och därmed har barn även egna sexuella rättigheter. Tanken bakom rättigheterna är att säkra att barn får utvecklas i sin egen takt och inte utsätts för saker som kan hämma denna utveckling. Till barns sexuella rättigheter hör bland annat rätten till att få åldersenlig information om frågor man är nyfiken på gällande sexualitet, rätt att bestämma över sin egen kropp, rätt att få fråga om saker man sett på media, rätt att leva i en miljö fri från pornografiskt material, rätt till att bli hörd och få respektfulla svar på sina frågor kring ämnet och rätt till att få uppskattning för sin upplevelse av sitt eget kön. Barn har även rätt att veta vilka sexuella rättigheter de har. (Väestöliitto 2021)

Sexuellt eller pornografiskt material

Med sexuellt eller pornografiskt material utgås i denna studie från svenska akademins ordlistas definition som låter ”skrivnen eller bild-mässig framställning vars huvudsakliga syfte är att verka sexuellt upphetsande” (Svensk ordbok 2021).

2.3 Barns sexuella utveckling

Till följande belyses kort om barns sexuella utveckling fram till den tidiga puberteten. Kunskapen om den sexuella utvecklingen ger en förståelse för varför barn intresserar sig

för vissa saker och hur utvecklingen påverkar intresset och beteendet. Det är även viktigt att ha en förståelse för barns sexuella utveckling samt behov, för att kunna förebygga sexuella övergrepp, sjukdomar mm.

Latensperioden

Perioden mellan att barn är omkring sex år fram till puberteten brukar kallas för latensperiod. Det kännetecknas av att barn befinner sig i ett utvecklingsstadium där sexualiteten och den sexuella driften inte ligger som fokus för barnet. (Havnesköld & Risholm Mot-
hander 2011 s. 314) Barn fokuserar i detta utvecklingskede inte på andra människor eller sig själv i ett sexuellt syfte utan fokus ligger på att lära känna sig själv, sin kropp och bygga vänskapsrelationer med andra oavsett kön. Detta betyder ändå inte att barn inte skulle vara nyfikna på teman kring sexualitet. Barn är sexuella varelser sedan födseln men barns och vuxnas sexualitet ska man inte blanda ihop. Barns sexualitet i detta utvecklingskede kännetecknas av nyfikenhet om sig själv, den egna kroppen, och olika fenomen inte av upphetsning och samlag. Barns sexualitet innan puberteten är ganska hämninglös och därmed har barn lätt att fråga frågor högt för att ta reda på det man funderar kring eller pröva olika beteendestilar och på så sätt lära sig vad som är ett acceptabelt beteende i samhället. Barn litar starkt på de vuxna och söker efter bekräftelse från de vuxna man har nära. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2010 s. 151–152)

Denna utvecklingsfas kan dock störas av att barn kommer i kontakt med sexuellt material för tidigt, vilket leder till att barn kommer för tidigt in i följande utvecklingskede. Varje utvecklingskede har ett syfte och ifall ett utvecklingskede skyndas igenom, kan det hämma utvecklingen. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015 s. 165–166, Kinnunen 2001 s. 64)

Puberteten

Barn kommer in i puberteten oftast kring 8–13 års åldern. Hormonverksamheten drar i gång vilket gör att det sker stora fysiska och psykiska ändringar i barnet under denna tid. Då barnet i latensperioden kännetecknas av en hämninglös och nyfiken inställning till sig själv och andra, kännetecknas barnet i denna utvecklingsfas av osäkerhet, förvirring och en mer privat inställning till sig själv.

Barn utvecklas i olika takt i puberteten vilket ofta skapar frågor om man själv är normal. Puberteten kan kännas speciellt jobbig för de barn som kommer i tidig ålder eller i en sen ålder in i puberteten. I denna fas funderar man mycket på sig själv och sin egen kropp och har ett starkt behov av att känna sig normal. I denna ålder har barn ett starkt behov av att få information om till exempel den fysiska utvecklingen och behöver bekräftelse för att man själv är normal och det man tänker är normalt för att kunna stå ut med sin ännu utvecklande kropp. Den nyfikenhet som barn haft i latenfasen försvinner dock inte, men då ämnet känns mer privat känns det för de flesta inte naturligt att fråga svar på det man grubblar på av till exempel en förälder. Barn letar reda på svar på andra sätt, till exempel via internet, kompisar eller får information i skolan. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015 s. 166–172, Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2010 s. 153–156)

Puberteten är en spännande tid för barn och trots att man inte än är vuxen och kan relatera till allt som hör till med en vuxens sexualitet, har man ändå tagit ett steg närmare det. Puberteten väcker intresset för sällskapande, sex och ämnen relaterat till det. Barn behöver också information om saker som till exempel upphetsning, onani, och sex i en relativt tidig ålder trots att det inte skulle vara aktuellt i det praktiska planet på en tid framöver. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015 s. 166–172)

Då man i yngre ålder prövade sig fram till samhällets normer, sker det samma igen i puberteten. Barn utmanar normer med till exempel avslöjande klädsel och provocerande beteende för att hitta fram till vad som är ett acceptabelt beteende i det nya utvecklingsskedet. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2010 s. 154)

2.4 Barns kunskapskällor till sexualitet

I dagens samhälle är sex allt synligare i vardagen. Barn ser sexuellt material via sociala medier, i tv, reklamer eller med att själv leta fram det. Då sex inbakas i så många olika ställen, möter även yngre barn material som innehåller sexrelaterade budskap på internet eller via sociala medier. Det att barn stöter på sådant material mycket tidigare än man gjorde tidigare, leder även till att barn blir tidigare nyfikna på ämnet. Mycket material på nätet kan vara nyttigt för barn men en hel del som barn kan stöta på kan vara förvirrande, chockerande eller våldsamt. Porrsidor är ett exempel på det. Trots att åldersgränsen för

porrsidor är 18 år, kommer barn åt pornografiskt material väldigt lätt. Enligt Väestöliittos studier har en hel del av 3. klassister redan sett nätporr. Sättet som barn tar emot sexuellt material som man råkar utför kan variera beroende på barnets utvecklingsstadium. De yngsta barnen som utsätts för pornografiskt material har oftast inte tidigare erfarenheter av sexuellt umgänge eller kunskap om ämnet och kan därmed få förvrängda modeller av relationer och lätt en mekanisk och överklig bild av sex. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015 s 170–172, Pajamäki 2013)

I en forskning gjord av Emma Renold (2007) framkommer att många argumenterar för att barn får veta för mycket för tidigt medan det egentligen är tvärtom. Renold (2007) skriver i sin artikel om att man alltför ofta kopplar ihop det att barn har kunskap om sexualitet med att barn varit med om övergrepp, vilket det inte behöver handla om. Vuxna, främst i västvärlden vill behålla en tanke om en oskyldig barndom (childhood innocence) medan det inte är det som stämmer överens med barns sexuella utveckling. Barn letar reda på information som de är nyfikna på och kommer i kontakt med sexuellt material trots att vuxna inte skulle bidra med information. Då är det på vuxnas ansvar att bidra med åldersenlig information om det som barn kommit i kontakt med för att hjälpa barnet att förstå. Vuxnas behov av att skydda barn från sexuella övergrepp och att se material som inte är menat för barn argumenteras ha tagit en så stor roll att uppfostringen och diskussionen kring själva barnets positiva sexuella utveckling försummas som barn själva har ett behov till (Taylor 2010).

Barn får även information om sex via kompisar. Ofta är sex ett ämne som är lättare att diskutera tillsammans med kompisar än med en vuxen i närkretsen. Källan till fakta som sprids bland kompisgrupper kan variera och bidra med både sann och falsk information. Ofta påverkar kompisar varandra även med ett sexuellt språk och sexrelaterade svordomar kan spridas fort utan att barn alltid ens har kunskap om dess betydelse. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015 s. 171–172, Guggenbühl 2003 s. 147–148)

Hemmet och skolan är ändå de källor som anses vara de mest pålitliga källorna till information om sex och sexualitet. Ifall klimatet hemma och skolan är trygg, vågar barn också ställa frågor och berätta om saker man sett till exempel via sociala medier eller på internet. Det är alltid viktigt att barn får svar på de frågor som den funderar över. Ju mer

barn har tillgång till olika informationskällor som kanske inte alltid går att kontrollera, desto viktigare är det att diskutera med barn om ämnet så att barn får relevant, åldersanpassad och tillförlitlig fakta om sex och sexualitet. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015 s. 172)

3 TIDIGARE FORSKNING

För tidigare forskning användes databaserna EBSCO samt Google Scholar. Avgränsningen till artiklarna var att de skulle vara publicerade på 2000-talet och vara skrivna på finska, svenska eller engelska. Det var relativt svårt att hitta artiklar på tidigare forskning på barn i lågstadieålder men trots att åldern i vissa forskningar är snäppet högre, kan dessa forskningar ändå tillämpas i studien.

3.1 Barn har behov av att veta och diskutera om sexualitet

Tidigare forskningar om barns intresse för och sätt att tala om sexualitet i lågstadie- eller tidig högstadieålder hittas inte alltför mycket. Mer forskning kring temat har gjorts med äldre barn. I Danmark gjorde Graugaard et al. år 2017 en studie om hurdana ämnen inom temat sexualitet unga diskuterar om i en anonym telefontjänst. I studien analyserades de inkomna samtalen från en 20 års period. I studien hade man exkluderat s.k. bussamtal om ämnet. Resultatet i studien var att yngre ungdomar (<15år) frågar mest allmänna frågor om sexualitet och vill veta om till exempel den fysiska utvecklingen, onani, mens, porr, första gången samt sina rädslor över om man är onormal på något sätt. Ju äldre personen som tog kontakt var, desto mer fördes diskussioner mot relationer, den reproduktiva hälsan eller sexuella problem.

Tänkar om den fysiska utvecklingen och funderingar om man är normal kom även fram i en brittisk undersökning (Forrest et al. 2004) där man undersökt 13-åriga barns önskan om vad sexualundervisningen skulle handla om. Undersökningen gjordes i flera skolor både med fasta svarsalternativ och öppna frågor. Resultatet här visade att förutom funderingarna om den fysiska utvecklingen fanns det också behov av att få veta på en mer konkret nivå om sexrelaterade ärenden. Unga önskade veta mer om könssjukdomar, preventivmedel, aborter, graviditet och samtycke. Trots att sex i den åldern inte är högaktuellt, kom det fram i studien att man önskade mer konkret info om vad det handlar om då

man har sex, betydelsen av sexuell njutning och onani. Det mesta barnen lyfte upp fanns redan i läroplanen men undervisades på en mer allmän nivå. Studien gav därmed mer information om att barn har ett behov av att på en mer konkret nivå veta om saker och har ett behov av att veta vem man kan vända sig till i olika situationer.

Vad barn talar om inom temat sexualitet och hur de talar om ämnet diskuteras även i en avhandling av Nina Franzén (2001) där hon forskat samtal som kommit in i Sveriges stödtelefon för barn och unga (BRIS). Trots att telefonen är en motsvarighet till den som finns i Finland som upprätthålls av Mannerheims Barnskyddsförbund, är inte mängden av sexrelaterade samtal på lika hög nivå. (Årsrapport 2021 2022, Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin vuosiraportti 2021 2022) men lyfts ändå upp som en kategori som barn vill tala om. Även i Franzéns avhandling lyfts ämnen som sexualitet, preventivmedel och den fysiska utvecklingen samt frågor om hur man ska ha sex upp till diskussion. Många samtal inom temat faller ändå under kategorin av bussamtal. Samtalen beskrivs att vara ibland väldigt grova och handla om saker som man inte tänkt att barn har vetskap om. Barn kan skrika sexuella fraser eller fråga privata frågor om jourhavarens egna sexerfarenheter. Dessa bussamtal rings ofta i en grupp av barn. I forskningen spekuleras medias påverkan på att allt yngre barn har vetskap om saker och ett ordförråd som inte är lämpligt för barn. Många ringer helt enkelt för att få en förståelse för ord man inte greppar tag på själv och för att se hurdan reaktionen man får från en vuxen med att provocera.

Det gemensamma med dessa forskningar var att alla resultat tyder på att barn har behov av att få konkret information om sex, vad det är, hur man gör samt om ämnen relaterade till dessa. Även dialogens betydelse lyfts upp som en viktig faktor för barn och unga. Trots att barn i dagens samhälle har lätt tillgång till faktamaterial om sexrelaterade ämnen, tycks barn ändå ha ett behov av att samtala om ämnet vilket syns i att samtalen om sexualitet i anonyma stödtelefoner finns på topplistan år efter år. (Graugaard et al. 2017, Lasten ja nuorten puhelimen vuosiraportti 2021 2022).

3.2 Barn stöter på pornografiskt material i tidig ålder

Eftersom porr är ett ämne som hörs i Mannerheims Barnskyddsförbunds anonyma stöd-tjänster för barn och unga är det intressant att också se vad forskning säger om barns

utsatthet för sexuellt material. (Pajamäki 2013, Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin vuosisiraportti 2021 2022)

I Norden gjordes en forskning kring ungas (13–18 år) porranvändning och syften med det (Sørensen et al. 2007). Forskningen gjordes både via kvantitativa enkätundersökningar samt via gruppintervjuer. I Finland gjordes forskningen i de svenskspråkiga områdena. Resultatet i forskningen tyder på att allt yngre stöter på sexuellt material på medier. Enligt forskningen kan medeltalet för då man ser porr för första gången vara så tidigt som 11,7 år. Många unga anser att det att man kollar på porr är normalt. Här finns skillnader på könen, där pojkars porrtittande anses vara mer normalt. Pojkar kollar ofta på porr tillsammans och får på sätt ofta en distans till det via humor i grupp och förhåller sig mer positivt till ämnet än flickor. Att man tittar på porr kan för unga vara ett sätt att umgås med andra, att få kunskap samt ett medel för att upphetsas. Enligt forskningen stöter unga lättare på porr både frivilligt och ofrivilligt då porr är så lättillgängligt och kan uppkomma till exempel via reklamfönster. Enligt forskningen diskuterar unga sinsemellan om porr men ämnet är svårt att diskutera tillsammans med en vuxen som står en ung nära som till exempel en förälder och enligt forskningen är det bara 20% av unga som diskuterar pornografi med en förälder. Enligt forskningen är ämnet ändå viktig att diskuteras med vuxna speciellt ju yngre barnet är som kommit i kontakt med pornografiskt material för att förebygga fel fakta och för att ungdomarna bättre kan vara i ro med sin egen sexualitet och identitet. Forskningen påpekar dock att många har en sund förståelse för porr, dess syfte och dess verklighet.

EU Kids Online, som forskar inom barn och ungas internetanvändning i 19 olika europeiska länder har gett ut en rapport år 2020. I rapporten har man frågat barn och unga (9–16 år) via en internetenkät ifall de stött på sexuella bilder både på internet och utanför. Resultatet varierar mellan länderna men genomsnittet av barn som sett sexuella bilder på internet är 33% och av dessa representerar killar en större andel. I forskningsresultatet framkommer även att ju yngre barnen är, desto mindre har man sett sexuellt material på internet eller utanför och att procentandelen ökar med åldern. Förutom att man forskat kring ifall barn sett sexuellt material, frågades barn och unga också hur de känt sig efter att de sett sådant material. Respondenterna kunde välja mellan fem olika alternativ där ytterligheterna var ”jag blev glad” och ”jag blev väldigt upprörd”. De flesta resultat visade att barn mest upplevde sig vara neutrala till att ha sett sexuellt material. Dock då man

kollar på resultaten åldersenligt framkommer det att barn i åldersgruppen 9–11 år svarat mest att de blivit väldigt upprörda över det de sett. Barn stöter på sexuellt material både frivilligt och ofrivilligt och reaktioner av det man sett kan vara både positiva och negativa ofta beroende på utvecklingskedet barnet befinner sig i. De flesta yngre barn som ser sexuellt material stöter på det ofrivilligt och det är viktigt att barn har ett sätt att behandla det man sett för att undvika skador. (Smahel et al. 2020)

Resultaten från forskningarna framhäver att barn och unga stöter på sexuellt material i tidig ålder vilket påverkar dem på olika sätt beroende på ålder och utvecklingskede. Ju yngre barn, desto mer upprörda verkade resultaten visa att barnen blivit av det de sett. Ämnet är intimt och därmed svårt att ta upp till diskussion med till exempel en förälder och därmed verkade en kompis miljö vara en trygg plats att föra diskussion om saker man sett. Inom kompisgrupper kan det ändå spridas fel fakta om ämnet.

3.3 Anonymt samtalsstöd lockande för barn och unga

Mannerheims Barnskyddsförbund anonyma stödtelefoner har varit populära genom åren och trots att många tjänster flyttar över till det digitala (Chatt, brevtjänster), verkar inte behovet av en anonym telefontjänst försvinna. (Lasten ja nuorten vuosiraportti 2021 2022) Men varför är samtalsstöd via telefon lockande för barn? Enligt King et al. (2006) och Christogiorgos et al. (2010) befinner sig speciellt ungdomar i ett känsligt utvecklingskede där behov av att få hjälp med tankar och utmaningar finns, men tröskeln för att söka samtalsstöd åt sig från näkretsen känns för många för stort. Därmed är samtalsstöd via telefon optimalt speciellt för barn och ungdomar. Samtalsstödet via telefon erbjuder den unga full makt i precis allting under samtalet. Det att den unga får vara anonym och att samtalen är konfidentiella erbjuder den unga en trygghet för att våga berätta öppet om just det man funderar kring. Speciellt ämnen som relaterar till sex och sexualitet kan för barn i lågstadie- och högstadieåldern vara svåra att diskutera med vuxna runtom en och där erbjuder en anonym stödtelefontjänst en lägre tröskel att diskutera det man funderar kring. Som i de andra tidigare forskningarna kommer det fram att barn och unga har ett behov att tala om sex och sexualitet (Graugaard et al. 2017, Pajamäki, 2013) och då erbjuder en anonym stödtelefon en ypperlig möjlighet just för denna målgrupp att diskutera om temat.

Övriga positiva saker om anonyma stödtelefoner upplevs vara att barnet har makt i att bestämma samtalslängd och behöver inte fundera kring tillstånd av till exempel vårdnadshavare. Barnet kan välja tiden hen ringer och behöver inte vänta på en tidigare överenskommen tidpunkt med någon. Samtalsstöd via telefon erbjuder även lågröskelstöd då barnet inte behöver befinna sig på något visst ställe för att få stöd. Samtalsstöd via telefon erbjuder barn med andra ord en möjlighet till emotionellt stöd på barnets villkor. (Christogiorgos et al. 2010)

Iwarsson (2013 s. 141) som arbetat på den svenska stödtelefonen Bris skriver också i sin bok om anonymitetens betydelse. Då ett barn får vara anonym skapas också nya möjligheter för barnet. I en anonym stödtelefon behöver inte ett barn upprätthålla en bild av sig själv utan kan vara vem som helst. Samtal som kanske inte skulle kunna hända öga mot öga kan ske och våga göras då man får vara anonym.

4 SAMTAL MED BARN

I den teoretiska referensramen presenteras samtal med barn utgående från barns behov av samtal, det som gynnar barn under samtal men teorin utgår även från barns sätt att samtala.

4.1 Att samtala på barnets nivå och på barnets villkor

Att samtala och vara i dialog är viktigt för alla människor. Samtal handlar om att aktivt lyssna, visa empati, bekräfta den andra och hjälpa den andra att utvecklas och hitta lösningar på sina utmaningar. Samtal uppfattas ofta som något som sker i möte med professionella, men för det mesta sker samtal även i vardagen i möten med andra människor. (King et al. 2006, Iwarsson 2013 s. 13–15, Iwarsson 2016 s. 93) För barn är det speciellt viktigt att via samtal få stöd från en vuxen som kan hjälpa med att sätta ord på känslor, händelser och det man funderar på för att öka förståelsen för känslor, tankar och händelser. (Socialstyrelsen, 2018). Samtalen i Mannerheims Barnskyddsförbunds anonyma

stödtelefoner för barn och unga utgår från att samtalen sker mellan människor. Barn erbjuds samtal med en trygg vuxen som inte utövar någon profession under samtalet.

Samtal innebär ofta mentalisering och ligger som grund för att kunna förstå sig själv och andra människor under samtal. Mentalisering innebär medvetenhet om att alla har ett eget sinne som styr ens beteende. Att man kan se sig själv utifrån och försöka förstå den andras sinne inifrån hjälper en att förstå olika beteenden. Mentalisering i praktiken innebär att ständigt vara nyfiken för hur den andra tänker, för att få en större förståelse för varför man beter sig på ett visst sätt eller vad bakomliggande orsaker kan vara för att man tar upp ett visst ämne i diskussion. Samtidigt reflekterar man över sina egna känslor och tankar som kan påverka den andra parten man samtalar med. (Mattila & Rantala 2019 s. 20–23)

Mentalisering hör starkt ihop med lyssnande, nyfikenhet samt att stärka den andras självkänsla. (Mattila & Rantala 2019 s. 113) Lyssnande är att visa intresse för det som berättas med att aktivt vara närvarande i samtalet. (Iwarsson 2013 s. 44–47) Att aktivt lyssna och visa intresse i ett samtal är speciellt viktigt för barn och barns självförtroende. (Iwarsson 2013 s. 44–47) Börjesson (2019 s. 171) talar om begreppet 'Nuvaro' vilket syftar till betydelsen av att finnas till här och nu för barnet och vilken stor betydelse det kan ha för ett barn att få uppleva att en vuxens fulla fokus ligger på en själv.

Via mentalisering kan man också till exempel förstå hur ens eget sinnestillstånd eller sätt att uttrycka sig, påverkar en annans beteende eller vilja att till exempel diskutera. Barn är duktiga på att läsa av vuxna och förstår då en vuxen har ett genuint intresse för att veta mera, när den vuxna känner sig obekväm och när en vuxen frågar för att bara fråga. (Mattila & Rantala 2019 s. 113) Att barnet inte blir hörd får ett barn ofta att mista intresset för att fortsätta en diskussion medan då barnet upplever sig bli hörd känner hen sig ofta mer trygg för att uttrycka sina känslor och tankar för en annan människa. (Ellneby & Von Hilgers 2010 s. 64)

Det är viktigt att barn aldrig får en känsla av att ämnet som hen vill diskutera är felaktigt eller skamfyllt. Det barn vill diskutera och veta mera om ska alltid bemötas utan att döma eller moralisera. Ifall ett barn får en känsla av att den vuxna undviker eller dömer, kan det

hindra barnet från att söka hjälp eller samtala om ämnet igen. (Iwarsson 2013 s. 41) Då barnet får en känsla av att det hen berättar har en betydelse och är viktigt även för den andra stärker man även barnets självkänsla. I bästa fall kan detta genuina intresse för barnets tankar lämna ett minnesspår hos barn som underlättar för barnet att berätta om ärenden för vuxna i framtiden. (Mattila & Rantala 2019 s. 113–116)

I samtal med barn ska fokus alltid ligga på att förstå och inte förklara. (Iwarsson 2016 s. 96) Barns egna erfarenheter spelar alltid en viktig roll under samtal. Det hur barn förstår information och sin omvärld påverkas alltid av barnets tidigare upplevelser. Därför är det speciellt viktigt att vara nyfiken på barnets tankar och tidigare erfarenheter för att förstå barnets synvinkel under samtal. Endast med hjälp av nyfikenhet kan man nå en gemensam förståelse för saker. (Doverborg & Samuelsson 2012 s. 8 & 18) I samtal uppstår det ändå situationer där den vuxna behöver dela med sig av information för barnet. Det kan handla om att barnet själv frågar efter något, barnet har fel information om något eller barn behöver vägledning för att komma vidare. Barnet är expert på sitt eget liv och i det ska inte vuxna försöka framstå som allvetande professionella. (Iwarsson 2013 s. 81). Barn behöver ändå alltid få ett svar på sina funderingar och känner av ifall en vuxen undviker ett ämne. Att diskutera och ge rätt information för barn är också att skydda barn. Då det är frågan om barn är det viktigt att informationen och samtalet anpassas enligt barnets ålder och mognad. Desto yngre barn det handlar om, desto kortare och tydligare bör svaret vara. Svaren på barns funderingar måste alltid vara korrekta och sådana som inte behöver ändras enligt barnets ålder utan sådana där svaren kan utökas enligt mognadsnivå. (Kinnunen 2001 s. 53) De flesta barns mognad följer den typiska utvecklingen men det hur gammalt ett barn är, är ändå aldrig en säker källa på barnets förmåga att förstå saker. Vid diskussion med barn är det därmed bra att som vuxen vara lyhörd, fråga direkt av barnet vad hen redan vet om saken och på andra medel försöka reda ut vilken nivå av förståelse barnet har och vilken information som är relevant att ge för barnet just i den diskussionen. (Socialstyrelsen 2018)

En annan sak som bör beaktas då man talar med barn är mottagarrelevansen som Börjesson (2019 s. 177–178) talar om. Mottagarrelevans handlar om att kommunicera på ett rakt och tydligt sätt så mottagaren av informationen förstår vad man talar om. Då man talar med barn är det speciellt viktigt att fundera kring termer och ord man använder så att de

är relevanta för barnet och att orden förklaras för barnet på ett sätt som hjälper barnet att förstå.

4.2 Barns sätt att samtala och vuxnas reaktioner

I samtal innebär lyssnande alltid mer än att bara höra. Det innebär att förstå det som barnet berättar men också det som inte sägs högt ut. (Iwarsson 2013 s. 44–47) Som nämnts tidigare, är syftet med mentalisering viljan att förstå vilken känsla och hurdana tankar som ligger bakom det som berättas med ord eller kroppsspråk. (Ellneby & Von Hilgers 2010 s. 25) Barn har olika sätt att tala om saker. Sätten är och behöver inte vara så kallade vuxna sätt att tala om saker (Ellneby & Von Hilgers 2010 s. 105–106). Alltför ofta utgår vuxna från en själv och ens egna behov i stället för att sätta sig i barnets perspektiv. Att anse att barn ska samtala på ett vuxet sätt om saker kan vara ett exempel på när en vuxen utgår från sina egna behov i stället för ett barnets. (Iwarsson 2016 s. 93–94, Anttila 2012 s. 23–24 & 50–51) Vissa ämnen kan för barn kännas svåra att greppa tag på eller till och med kännas pinsamma, men behovet för diskussion finns oavsett. Då är det vuxnas uppgift att förstå de saker som barnet för fram på olika sätt och även det som barnet inte själv uttalar högt. (Ellneby & Von Hilgers 2010 s. 105–106).

Vuxna inleder ofta samtal med andra vuxna med att välja en person man vill öppna upp sig till och berätta om det som tynger en. Då det handlar om barn kan inledning till samtal och sätt att samtala se ut på andra sätt än detta. Till följande presenteras några för barn vanliga sätt att inleda samtal samt sätt att samtala.

4.2.1 Startfrågor

En diskussion om ett känsligt ämne som till exempel sexualitet kan för ett barn vara lättare att inledas med en så kallad startfråga. Startfrågan är ofta en allmän och opersonlig fråga men kan även basera sig på egna erfarenheter. Startfrågan har som syfte att inleda en diskussion om ett ämne man vill samtala mer om. Ämnet kan därefter samtalas på den allmänna nivån eller ledas till de bakomliggande orsakerna till frågan enligt barnets behov. (RFSU 2020)

4.2.2 Provokation

Ett kännetecknande sätt för barn speciellt i tonåren är att provocera eller använda sig av ett grovt språk. Barn i tonåren lever i ett utvecklingsskede där man övar på att bli mer självständig. Barn testar på gränser och utforskar sin självständighet utanför normerna för att lära sig var gränserna går. Ofta är detta något som får starka motreaktioner från vuxna. Att provocera är även ett sätt för barn att få uppmärksamhet. (Guggenbühl 2003 s. 12–14) Det grova språket färgas ofta av en sexuell vokabulär. Syftet är även här att kolla hur omgivningen reagerar, försöka skapa samhörighet med sina jämnåriga samt bekanta sig med sin sexualitet. Det att barn använder ett grovt språk med sexuellt innehåll tyder ändå inte på att ämnen skulle vara aktuella för barnet. (MLL 2020)

Ett barn som provocerar är sällan inställd på att en vuxen ska bemöta en med genuint intresse. Ett provokativt beteende från ett barn kan ändå ha bakomliggande orsaker, som är viktiga att ta tag i som vuxen. Ifall man som vuxen skulle vägra diskutera med barn som uttrycker behov för diskussion med ilska och provokativa metoder skulle man troligen stänga dörrar för många barn då barn inte ännu har kapacitet att ta upp saker till diskussion på ett mer vuxet sätt. Därmed är det viktigt att alltid tåla barnets alla sinnesstillstånd och locka till diskussion. Att få ett varmt bemötande trots starka sinnesstillstånd skapar trygghet hos barn att våga tala och berätta. (Iwarsson 2013 s. 140–143). Ifall barnet har en otrevlig ton under ett samtal är det viktigt att den vuxna inte går med i den tonen utan tål och tar emot det barnet upplever för sinnesstillstånd och försöker förstå de bakomliggande orsakerna till att barnet talar på ett sätt som hen gör. (Ellneby & Von Hilgers 2010 s. 105–106).

Samtal om vissa ämnen som även för vuxna kan vara utmanande som till exempel att tala om sexualitet kan från barns synvinkel höra till en norm att de inte får diskuteras och speciellt inte ifall man för fram ämnet på ett provokativt sätt. Det ligger på vuxnas ansvar att skapa en möjlighet för barn att samtala om ämnet. Iwarsson som arbetat på den anonyma samtalstelefonen i Sverige påpekar även hur anonymitet kan vara en betydande faktor för att dessa samtal ska uppstå då man trots provokationer kan ta sig an en diskussion utan att förlora sitt ansikte för att behöva upprätthålla en bild av sig av att vara tuff eller något annat (Iwarsson 2013 s. 141).

4.2.3 Humor och fantasi

Barn använder själva ofta sig av humor och fantasi i samtal. En central del av barndomen färgas av lekfullhet. Barn använder sin fantasi och lekfullhet för att bearbeta saker för att kombinera den yttre och inre världen. Med fantasi och lekfullhet kan barn bearbeta nya saker och saker som kan kännas svåra att förstå eller vara svåra att bearbeta känslomässigt. Då barn kommer i en viss ålder förväntas barn hantera saker på ett mer vuxet sätt, trots att barnen själva inte är redo för det. Eftersom fantasi, lekfullhet och humor är barns sätt att bearbeta känslor och händelser är det viktigt att låta barn använda sig av dessa metoder även efter att lekåldern har gått förbi och barnet nått tonåren. (Mattila & Rantala 2019 s. 151–159)

Barn, men speciellt pojkar har en tendens att skämta om sexrelaterade saker, vilket har konstaterats vara ett sätt för barn att smälta den information man fått. Till exempel humor används ofta med att förvränga fakta eller med att sätta en berättelse i oproportionella skalor, vilket gör att ämnet också blir mer distanserat för barnet. Detta igen gör det lättare för barnet att faktiskt fråga eller diskutera ämnet. Andra motiv till skämt om sexrelaterade ämnen är att bryta tabun eller att helt enkelt skapa reaktioner eller provocera publiken. (Anttila 2012 s. 23–24, 50–51)

Som vuxen kan man också använda sig av humor som ett verktyg i samtal för att skapa en positiv dialog. Vid användning av humor är det viktigt att man gör det på ett sätt som inte ger barnet en upplevelse av att man skämtar bort själva ämnet barnet fört fram eller skämtar på barnets bekostnad (RFSU 2020) Då humorn är ömsesidig under ett samtal kan det skapa en bra grund för en dialog som även skapar tillit till den vuxna. (Iwarsson 2017 s. 143–145) Det gäller ändå för den vuxna att ha spelöga för när det kan vara läge för humor. Med en glimt av humor kan man förmedla värme och respekt i samtal som kanske kräver gränssättning. Humor kan även användas i mer seriösa sammanhang för att variera mellan djupet av diskussionen. Eftersom barn själva ofta använder sig av humor kan det för den vuxna vara på sin plats att komma ihåg att också besvara med humor och även uppmuntra barn till att använda sig av det. (Börjesson 2019 s. 173, Iwarsson 2013 s. 141)

5 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med studien är att belysa hurdana ämnen inom sexualitet som barn upp till 14 år är intresserade av att samtala om i en anonym stödtelefon samt på vilka sätt barn diskuterar om sexualitet.

Frågeställningar:

1. Hurdana ämnen inom temat sexualitet frågar och samtalar barn om i en anonym stödtelefon?
2. Hur samtalar barn om sexualitet?

6 METOD

Syftet med arbetet är att via dokumentstudie belysa hurdana ämnen inom temat sexualitet barn har intresse av att diskutera i en anonym stödtelefon som upprätthålls av Mannerheims Barnskyddsförbund samt belysa sätten barn gör det på. För att samla in material till studien har jag analyserat beskrivningar som volontärerna som samtalat med barnen gjort om samtalen som handlat om det ifrågavarande temat. Målgruppen för studien var barn upp till 14 år som själva tagit sexualitet upp till diskussion under ett samtal. Tidsperioden för den insamlade datan faller under tiden 1.10.2021-31.1.2022

I detta kapitel presenteras tillvägagångssättet för studiens datainsamlings- och analysmetod samt de etiska aspekterna.

6.1 Studiens kontext

I denna studie har jag undersökt samtal som faller under kategorin sexualitet som barn ringt till endera den svensk- eller finskspråkiga anonyma stödtelefonen som upprätthålls av Mannerheims Barnskyddsförbund. Barn- och ungdomstelefonen samt Lasten ja nuorten puhelin är stödtelefoner vars målgrupp är barn och unga upp till 25 år runtom i Finland. Barn och unga får ta kontakt anonymt, gratis och prata konfidentiellt om vad som helst och därmed är det frågan om en lågtröskeltjänst. Telefontjänsten är en engångshjälp

där barnet inte erbjuds en möjlighet att samtala med samma person vid en annan tidpunkt. Under samtalen behöver barn aldrig ange personlig information om sig själva som till exempel namn, ålder eller kön, därmed faller mycket information om dem som ringer på antaganden man får under samtalen. (Barn- och ungdomstelefonen 2021)

Enligt Mannerheims Barnskyddsförbunds årsrapport för anonyma stödtjänsterna för barn och unga från år 2021 var andelen flickor som ville diskutera i stödtelefonen 53%, 44% var killar, 2% ringdes från en blandad grupp samt 1 % av samtalen kom från barn som angivit att de inte tillhörde den binära könsindelningen, eller vars kön inte kom fram under samtalet. Årligen tar telefonerna emot över 10 000 samtal och av dessa samtal tangerar ca 13% temat sexualitet. Samtalsämnet leds aldrig av volontärerna utan barnen har alltid makten i vad som diskuteras.

Telefonerna drivs som en volontärverksamhet. MLL skolar årligen in nya volontärer i uppgiften att samtala med barn i telefon, chatt eller via brev. Under jurskiftet finns alltid en arbetstagare från MLL som ansvarar för verksamheten och finns till som stöd för volontärerna. Volontärerna har olika utbildningsbakgrunder men under samtalen med barn utövas aldrig någon profession, utan under samtalen fungerar volontärerna som trygga vuxna som har ett intresse för barnets liv där och då. (Lasten ja nuorten puhelimen ja chatin vuosiraportti 2021 2022, Barn- och ungdomstelefonen 2021)

6.2 Val av forskningsdesign

För att utgöra en forskning behövs en forskningsdesign och i denna studie har jag utgått från en kvalitativ induktiv design. Enligt Yin (2013 s. 81) utgår inte kvalitativa forskningar från fasta typer eller kategorier på samma sätt som i till exempel experimentella forskningar. Kvalitativa forskningsdesign kan se olika ut och Yin talar om att forskaren kan upplägga sin design enligt olika val man gör som passar in på den egna forskningen. De val man gör har som syfte att stärka forskningens validitet. Detta är utgångspunkten till denna studies forskningsdesign.

I en kvalitativ undersökning är man intresserad av att få ett djupare förståelse för ett fenomen och vill oftast få svar på frågorna vad, hur och varför (SBU 2020). Med den induktiva designen menas att man låter datan leda till olika kategorier och begrepp. (Yin

2013 s. 97–99) Att välja den induktiva designen betyder ändå inte att man arbetar förut-sättningslöst, oftast har forskaren föreställningar om ämnet som kan styra teorierna som bildas. Typiskt för en induktiv design är att resultatet inte är lätt generaliserbart eftersom empirin ofta är bunden till en viss situation, tid eller grupp av människor. (Patel & Davidson 2019 s. 27) Jag som forskare har en förkunskap om ämnet då jag själv arbetar på organisationen där forskningen görs. Trots denna förkunskap har jag valt den kvalitativa induktiva ansatsen eftersom jag vill lyfta fram hur situationen ser ut under en viss tid i en viss situation. Mer om förförståelsen beskrivs i kapitel 6.4.3.

6.3 Datainsamlingsmetod

Studien har som syfte att belysa hurdana ämnen inom temat sexualitet barn har intresse att diskutera samt hur barn samtalar om ämnet i Mannerheims Barnskyddsförbunds anonyma stödtelefoner för barn och unga.

Som metod för att samla in material för att få svar på forskningsfrågorna valde jag att utgå från en dokumentstudie. Dokumentstudier utgår oftast från sekundärkällor dvs. från data som inte är direkt insamlad av forskaren själv. Man kan förlita sig på sekundärdata då man själv till exempel inte har tillgång till att få primärdata. (Jacobsen 2017 s. 113) Dessa dokumenteringskällor indelas även i förstahandskällor och andrahandskällor där en förstahandskälla är en person som dokumenterat det hen själv varit med om en andrahandskälla en person som hört om det som studeras från till exempel en förstahandskälla. Ju närmare man är förstahandskällan, desto pålitligare är informationen. (Jacobsen 2012 s. 135) Dokumenten som använts till denna studie har bestått av volontärernas beskrivningar om samtalen de själva haft med barnen som handlat om temat sexualitet och som dokumenteras i MLL:s bokföringsprogram efter avslutat samtal. Därmed har materialet bestått av sekundärdata och är även frågan om en förstahandskälla, vilket kan öka pålitligheten av datan.

Sekundärdata har oftast samlats in för ett annat syfte än det man använder materialet till och därmed har forskaren inte kunnat påverka hurdan material som samlas in. (Jacobsen 2017 s. 113) Material om samtalen bokförs efter varje samtal. Av samtalet bokförs barnets uppskattade ålder, kön, ämnen som diskuterades med fasta kategorier samt syftet med

diskussionen. I samband med val av ämnet med de fasta kategorierna finns även en öppen textruta där volontären kan berätta mer om samtalet. Via denna textruta har jag fått den kvalitativa datan till min studie. Textrutan är inte ett obligatoriskt fält vid bokföringen av samtalen och därmed består den data som inkluderats i denna studie av beskrivningar av samtal som volontärerna själva valt att beskriva mer om.

Urval

Studiens huvudsakliga ämne är att studera hurdana saker inom temat sexualitet, barn talar om i anonyma stödtelefoner samt på vilket sätt. Enligt Yin (2013 s. 88–91) utgår man i en forskning oftast från två olika nivåer av datainsamlingsenheter, en bredare och en smalare. I studiens datainsamling består den bredare urvalsnivån av anonyma stödtelefoner som är riktade för barn och unga, medan den smalare nivån består av de specifika anonyma stödtelefonerna för barn och unga som upprätthålls av Mannerheims Barnskyddsförbund. Urvalet är ett så kallat avsiktligt urval. Avsiktliga urval görs medvetet och har som syfte att ge det mest relevanta datan för studien. (Yin 2013 s. 93) Då Mannerheims Barnskyddsförbunds anonyma stödtelefoner för barn och unga är de enda anonyma stödtelefonerna i Finland specifikt riktade för barn och unga, anser jag att detta urval blev det lämpligaste.

Avgränsningar

Då man gör en dokumentstudie handlar det ofta om att exkludera och inkludera data för att göra sitt urval. Det är viktigt att reflektera över vilka kriterier man har för urvalet som kunde ge de tillförlitligaste svaren på forskningen. En form av exkludering kan vara att begränsa datan i tid. (Funck & Karlsson 2021 s. 31) Yin (2013 s 94–96) talar om att en forsknings validitet ökar oftast i samband med fall som forskas. Han skriver även om att det inte finns någon optimal mängd utan måste avgöras beroende på forskningen och dess syfte. I Mannerheims Barnskyddsförbunds stödtelefoner samlas data in om samtal dagligen. Då mängden av data är enorm bestämde jag mig för att avgränsa datan till samtal som kommit in till stödtelefonerna under en fyra månaders period som sträckte sig från oktober 2021 till januari 2022. En sådan begränsning gav mig 184 stycken samtal att analysera. Datan är även avgränsad i ålder av barn. Studiens målgrupp är barn upp till 14 år och är vald på basen av MLL:s åldersenliga kategorier som finns i

bokföringsprogrammet för samtalen. Ålderskategorierna som därmed inkluderats i forskningen är: Barn under 9 år, barn som är 9–11 år samt barn som är 12–14 år.

En annan exkluderingsfaktor i urvalet är att begränsa kontexten. (Funck & Karlsson 2021 s. 32). Enligt Yin (2013 s 91) är det viktigt att se till att datan till forskningen faktiskt avspeglar det man vill ta reda på i forskningen. I min forskning har jag använt data-material från samtal från barn och unga till MLL:s stödtelefoner. Eftersom sex och sexualitet är ett av de vanligaste samtalsämnena i MLL:s stödtelefoner för barn och unga kommer jag att utgå från materialet som samlas in från bokföringen av dessa samtal. Då samtalen bokförs väljer man samtalsteman enligt fasta kategorier. De inkluderade kategorierna för denna studie var: Frågor gällande sex eller sexualitet, masturbering, porr, preventivmedel, könssjukdomar graviditet, pubertetsutveckling, sexuell läggning, könsidentitet, ärende gällande att bli förälder samt prövande av gränser. I urvalet av datan har exkluderats samtal som inte tangerar sex eller sexualitet som tema.

6.4 Analys

Dokumentstudier kan analyseras både kvalitativt och kvantitativt. För att få fram hur ofta ett fenomen framkommer kan man analysera materialet kvantitativt, medan för att få en mer djupgående förståelse för något, används den kvalitativa metoden. (Lundman & Hällgren Graneheim 2008 s. 159) För att analysera materialet i studien utgicks från både en kvalitativ och kvantitativ analysmetod. Betoningen i analysen låg ändå på den kvalitativa metoden. Den kvantitativa metoden användes för att få ett mer djupgående svar på forskningsfrågan om barns olika sätt att tala om temat sexualitet i en anonym stödtelefon.

6.4.1 Beskrivande statistik

Beskrivande statistik kan användas för att berätta för läsaren till exempel vem som inkluderats i en studie eller sammanfatta annan data från studien för att ge en sammanfattande bild av resultaten. (Billhult 2017 s. 267) I denna studie har beskrivande statistiken använts för att beskriva samtalen som kommit in i anonyma stödtelefonerna under den angivna tiden både enligt kön och ålder. Denna statistik är ändå något som jag i denna studie inte valt att gå desto djupare in på då fokuset har varit på innehållet. Beskrivande statistiken

har även använts för att ge läsaren en överblick på samtalsämnen samt samtalens syften och sättet som barn ringer och pratar om sexrelaterade ämnen.

6.4.2 Kvalitativ innehållsanalys

Som data-analys utgicks från en kvalitativ innehållsanalys med en induktiv ansats eftersom studiens syfte var att få en mer djup förståelse för vad barn är nyfikna att diskutera inom tematiken sexualitet. Med induktiv ansats menas att man inte på förhand bestämmer kategorierna utan kategorierna byggs upp då man läser och går igenom materialet. En induktiv ansats som analysmetod används ofta för att beskriva ett fenomen. (Hsieh & Shannon 2005)

Datan från samtalen som volontärerna bokförs sammanställs i en Power Bi rapport. Analysen för denna studie inleddes med att samla in det väsentliga materialet från denna rapport till en Excel. Följande data och kategorier inkluderades i Exceltabellen: Barnets ålder, barnets kön, samtalsstema, syftet med samtalet samt öppna beskrivningarna om samtalen.

Den kvalitativa datan som använts i denna studie har varit färdigt indelad i kategorier inom temat sexualitet och kategoriseringarna har blivit valda på basen av volontärernas uppfattning om samtalet. De färdigt indelade kategorierna har varit: Frågor gällande sex eller sexualitet, masturbering, porr, preventivmedel, könssjukdomar graviditet, pubertetsutveckling, sexuell läggning, könsidentitet, ärende gällande att bli förälder samt prövande av gränser. Trots färdiga kategorier har ändå ett induktivt förhållningssätt använts. De färdiga kategorierna har hjälpt mig att avgränsa materialet från de övriga samtalen som kommit till de anonyma stödtelefonerna, men har inte i sig styrt uppkomsten av kategorierna då fokuset i analysen varit på beskrivningarna av samtalen och inte kategorierna. Trots detta är resultaten som lyfts upp i resultatkapitlet väldigt lik de ursprungliga kategorierna. Bristen med dessa färdiga kategorier ligger i att valet av datan gjorts av andra, därmed kan data som kunde vara relevant för denna studie ha gått förbi.

I en kvalitativ innehållsanalys fokuserar man på att hitta likheter och skillnader i datainnehållet. (Lundman & Hällgren Graneheim 2008 s. 162) Det igen innebär att datan man

fått i en studie analyseras med att dela in datan i mindre övergripande och meningsfulla kategorier (Jacobsen 2017 s. 136–138). Yin (2013 s 190) talar om en demonterings- och remonteringsfaser där man ordnar datan i kategorier för att få datan uppställt i högre begreppsnivåer. Som stöd för detta kan man använda sig av hierarkiska uppställningar, matriser eller andra typer av uppställningar. (Yin 2013 s. 193) I Exceltabellen analyserades datan med att med hjälp av färger lyfta fram likheter och olikheter i samtalsteman. Dessa likheter och olikheter byggde de fyra slutliga kategorierna som presenteras i resultatkapitlet. De enskilda ämnen i varje kategori lyftes även upp till högre begreppsnivåer där nivå 3 presenterar de enskilda ämnen som lyftes upp till samtal, och nivå 1 presenterar de slutliga kategorierna som inkluderar nivå 1 och 2. Denna analystabell har inkluderats i bilagan (Bilaga 1).

6.4.3 Forskarens förförståelse

Speciellt i kvalitativa studier ska man som forskare sträva till att vara så objektiv som möjligt. I kvalitativa studier är forskaren ofta ändå mer involverad i studien och fungerar som ett redskap för att samla in data, analysera och göra urvalet. Denna förförståelse kan ändå påverka forskarens förmåga att lära sig från datan man samlat samt kan vara en begränsning för öppenheten för nya innovativa synpunkter. (SBU 2017)

Jag som forskare för denna studie arbetar själv som koordinator för den svenskspråkiga Barn- och ungdomstelefonen som upprätthålls av Mannerheims Barnskyddsförbund dvs. forskningsobjektet för studien. Därmed har jag via arbetet en förförståelse för hurdana resultat som förväntats av denna studie. Positiva synvinklar på att ha förkunskap om det man forskar om kan vara intresset för själva ämnet och att ämnet som forskningen görs om lyfts upp till diskussion. Risken med en så stark koppling till själva studieobjektet är att forskaren leder forskningen till en viss riktning och ser saker via förutbestämda synvinklar ifall forskaren inte ständigt under processen reflekterar över den position man har. (Kallio 2021 s. 167) I arbetet har jag strävat efter att under processens gång reflektera över min position som forskare för att undvika snedvridning i resultat. Som stöd för att minska snedvridningen i resultaten har även den kvantitativa analysmetoden tillämpats, vilket ger mig som forskare distans till själva ämnet. Hur denna position påverkat forskningen diskuteras mer i metoddiskussionen i kapitel 8.2.

6.5 Etiska aspekter

Eftersom forskningsobjektet är minderåriga barn och deras samtal är det speciellt viktigt att fundera kring de etiska aspekterna i studien. Studier på barn med dessa typer av frågeställningar kan ses oetiskt att göra på så unga barn och därför finns inte mycket tidigare forskning på till exempel vad yngre barn egentligen vet om porr. Etiska aspekter som man bör beakta då man studerar barn är: barnens integritet, eventuell ångest som kan förekomma i samband av datainsamlingen, informerat samtycke, konfidentialitet och säkerhet (Berman 2016).

Då datan studien utgår ifrån kommer från en anonym samtalstjänst är det omöjligt för mig som forskare, eller för volontärerna som svarat på samtalen att veta vem barnet är som ringt till de anonyma samtalstjänsterna. Därmed är barnets personliga integritet säkrat. Respondenterna kommer inte att kunna igenkännas från undersökningen och all data som används bearbetas så inte enskilda samtal kan härledas eller igenkännas då man läser arbetet. På basen av detta finns ingen risk heller för att barnet som kontaktar får skador eller konsekvenser för det barnet berättat eller frågat. Samtalen styrs aldrig till något visst ämne, så barnet kommer inte att utsättas för ångestrelaterade ämnen som barnet inte själv är villig att diskutera om med att ta upp ämnet självmant. Barnet erbjuds alltid möjligheten att diskutera det barnet fört fram, men avslutas direkt ifall barnet väljer att hen inte vill göra det.

I detta fall har barn inte personligen meddelats om studien och kan därmed inte ge sitt samtycke till att vara med i studien. Mannerheims Barnskyddsförbund är ändå öppna med att material från samtalen kan användas i forskningssyften så länge det inte går att känna igen enskilda barn och samtal från forskningen.

I forskning om barn där man inte själv samlat in materialet är det viktigt att fundera kring bland annat tolkningen av materialet och vem som dokumenterat datan då man redogör resultaten. (Kallio 2021 s. 164) Då jag inte själv samlat in materialet, finns risk för till exempel feltolkning av texter. Strävan är att hantera och återge materialet på ett så korrekt sätt som möjligt. I studien följs TENKs goda vetenskapliga praxis som innehåller riktlinjer om omsorgsfullhet, noggrannhet i dokumenteringen och resultatgivningen. Källor jag använt respekteras och hänvisas till i sin rätta kontext. (TENK)

Forskningslov har ansökts från Mannerheims Barnskyddsförbund och godkänts 14.12.2021.

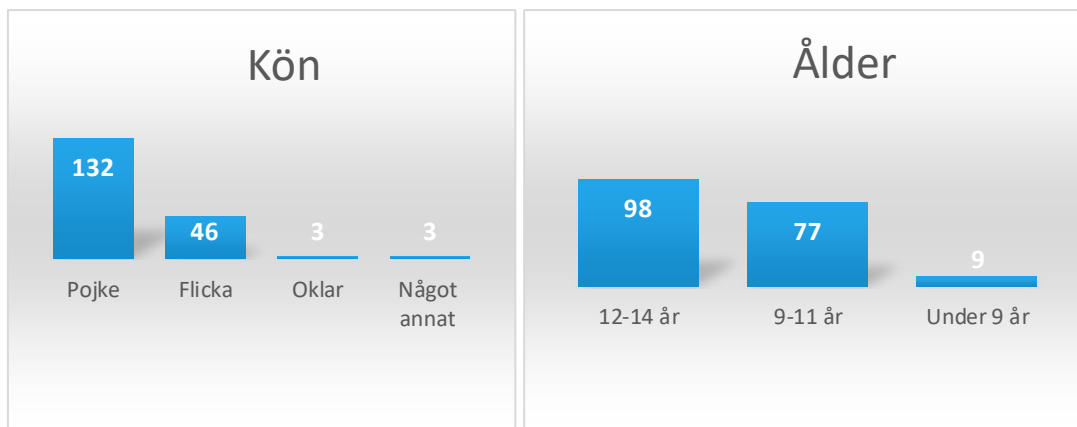
Materialet som samlades in fanns tillgänglig på en dator med lösenordsskydd. Tillgång till datan har endast de personer som arbetar med de anonyma stödtelefonerna på MLL. Datat som samlats in innehöll inte någon persondata, vilket minskade på säkerhetsrisken.

7 RESULTAT

Under perioden 1.10.2021-31.1.2022 bokfördes 425 samtal inom temat sexualitet från de finska och svenskspråkiga stödtelefonerna för barn och unga. Av dessa samtal öppnade volontärerna upp innehållet av 184 samtal med att beskriva samtalet med egna ord. I resultatet som presenteras här fokuseras endast på dessa samtal som har beskrivits mer av volontärerna. Datat är utvald enligt kategoriseringen som bokförts vid samband av telefonsamtalen. Kategorierna för samtalen som medräknats i resultaten var: Frågor gällande sex eller sexualitet, masturbering, porr, preventivmedel, könssjukdomar graviditet, pubertetsutveckling, sexuell läggning, könsidentitet, ärende gällande att bli förälder samt prövande av gränser. I datan medräknades endast samtal där det uppstått en växelverkan mellan barnet och volontären som varit i jour i telefonen.

I kapitlet presenteras citat som baserar sig på dokumenteringarna om samtalen men exemplen har fingerats för etiska skäl för att inte enskilda barn ska kännas igen.

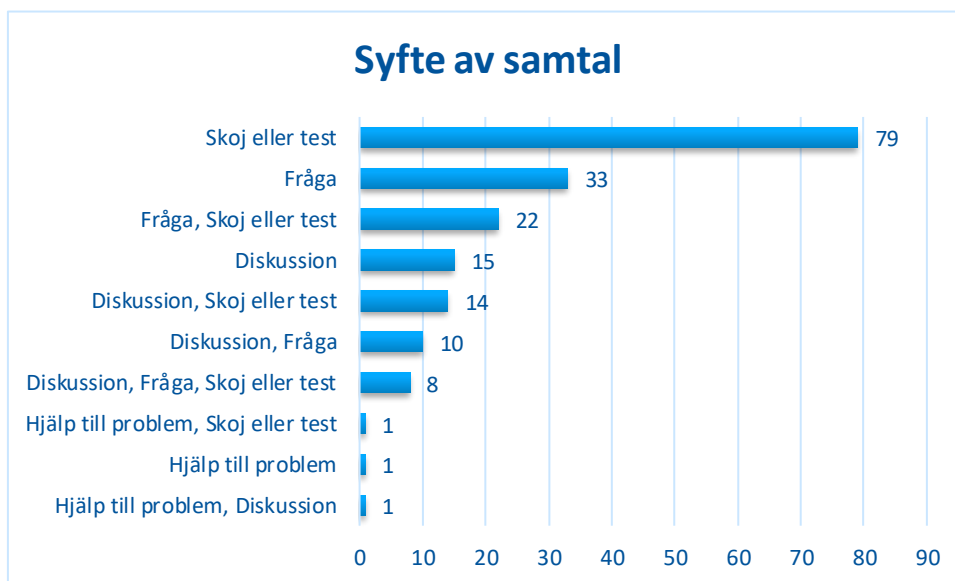
De flesta av samtalen som ringts inom denna tematik, 72% (N=132) ringdes av pojkar. Flickornas andel av samtalen blev 25% (N=46) och barn vars kön var något annat eller blev oklar för volontären var 3% (N=6). Åldersmässigt ringdes de flesta samtal, 53% (N=98) av 12–14 åriga barn. Näst mest representerades åldersgruppen av 9–11 åriga barn med 42% (N=77). Minst ringde barn under 9 år inom denna tematik med endast en 5% (N=9) andel.



Figur 1. Antal samtal som kommit till MLL:s stödtelefoner inom temat sexualitet enligt kön och ålder

7.1 Barnens varierande sätt att ta kontakt om sexrelaterade ämnen

Barn kontaktade de finska och svenskspråkiga anonyma stödtelefonerna på olika sätt inom ramen för temat sex och sexualitet. Vid samband av bokföringen av samtalet väljs det huvudsakliga syftet med samtalet. Syftet väljs på basen av volontärens tolkning av vad barnets syfte att ta kontakt har varit och kan strida emot det barnets egentliga syfte har varit. Kategorierna som väljs emellan är: 1. Barnet ville skämta om ämnet eller testa reaktioner, 2. Barnet ville ha svar på en fråga, 3. Barnet ville diskutera och få utlopp för sina tankar och känslor samt 4. Barnet ville få hjälp med ett problem. Ett samtal kunde kategoriseras med flera syften.



Figur 2. Syften av samtalen i antal som kommit in mellan tidsperioden 1.10.21-31.1.2022

Som tabellen ovan (figur 2) visar var det överlägset vanligaste sättet för barn att ta kontakt om sexrelaterade ämnen med att föra fram det med en skämtsam ton eller med ett försök att skapa en reaktion på det man tar upp till diskussion. Dessa samtal handlade ofta om att barnen inledde samtalet med en påhittad berättelse, provocerade eller allmänt skämtade om sexrelaterade ämnen. Barn kunde föra fram saker man eventuellt ville diskutera eller var nyfiken på även med olika påhittiga sätt som till exempel följande barngrupp som ringt:

”Barngruppen berättade sina och sina kompisars namn. Namnen på personerna var bland annat fitta, mens, dildo, penis...”

Syftet i dessa samtal tolkas som att barn eventuellt hört ord de kanske inte riktigt greppar tag om och bakar in dem i en skojig grej som gör det lättare att föra fram det man vill veta mer om.

Det var inte ovanligt att barnen försökte fråga privata frågor av volontären och på skämt uppmuntra hen till sexuella aktiviteter som till exempel följande barn:

”Stödsökaren ville tala om sex och kom med personliga frågor som "Har du stora bröst" vill du ligga med mig" osv.”

Dessa skämtsamma samtal om sexrelaterade ämnen var mesta välvilliga. Det som också syntes i dessa skämtsamma samtal var att många barn hade en tendens att skämta om mer allvarliga ämnen. Det var inte ovanligt att barn ville diskutera eller skapa en reaktion i en vuxen med att skämta om mobbning, övergrepp eller sexuellt våld som till exempel följande samtal:

” Soittaja testailen kertoi, että on raiskannut mm. kaverinsa ja lemmikkinsä.”

”Mistä tietää, että on raskaana?” ”X” käyttää hyväksi.”

Trots att en stor del av samtalens syften var att skämta om sexrelaterade ämnen var det ett sätt för många att ta upp det man egentligen ville fråga om och därmed innehöll många skämtsamma samtal genuina frågor som barnen hade som syfte att få svar på då de ringde till stödtelefonerna. Ofta ringdes sexrelaterade samtal tillsammans med en kompis eller i en grupp och i flera fall uppmuntrade andra ringaren att fråga olika sexrelaterade frågor. Frågorna frågades både med en skämtsam ton i samband med påhittade berättelser, skrott

i grupp eller provokativ ton, men även en hel del frågor frågades i en mer seriös ton som följande exempel:

”Kertoo, että koira kävelyttäessä koiran pippelistä tullut punainen tikku ja koira sen jälkeen tullut päälle, kertoo ettei ymmärtänyt tilannetta. Lisäksi kysyy, mitä tarkoittaa, kun vanhempi on sanonut kumppaniansa kiimaiseksi...Katkaisee puhelun kesken.”

Barn som ringt för första gången hade inte alltid klart för sig vad en anonym stödtelefon går ut på och hade misstankar om vad som egentligen kunde frågas och diskuteras som till exempel följande barngrupp:

”Tvivlade att vi skulle svara men ville veta om vi svarar på frågan om hur barn blir till. Frågade även om flickors och pojkars pubertetsutveckling.”

Då barnen fått svar på sin fråga trots tvivel, uppmuntrades barnen till att fråga fler frågor som de hade intresse för.

Eftersom samtalen som inkluderades i denna forskning alla har innehaft en växelverkan, har inte diskussionen uteblivit i samtalen trots att det huvudsakliga syftet för det mesta räknats vara skämtsamt. Många barn har ändå valt att ringa in till stödtelefonerna för att diskutera i en mer seriös ton för att få utlopp för sina tankar och känslor. Många mer seriösa samtal handlade om den egna könsidentiteten eller sin sexuella läggning som följande exempel:

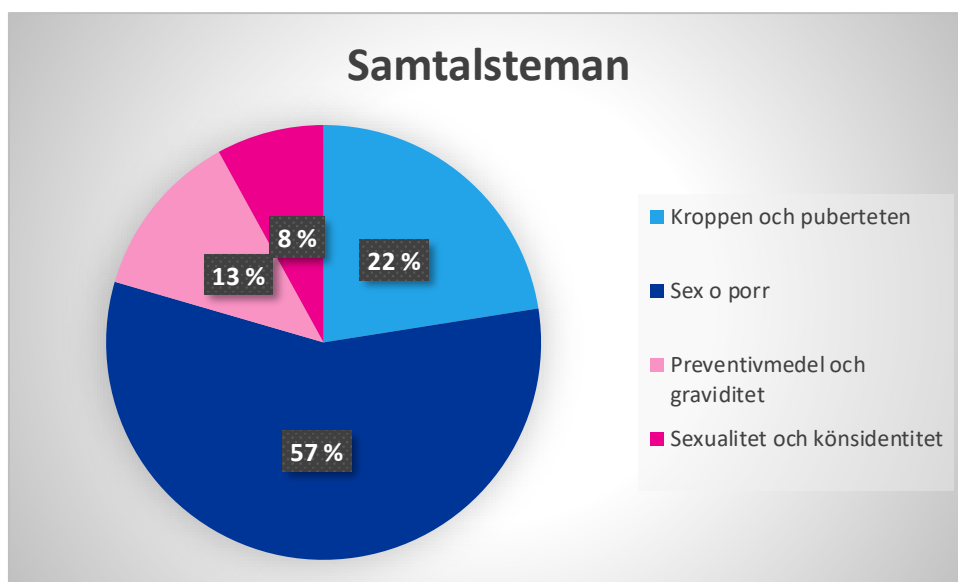
”Pohdiskeli omaa seksuaalista suuntautumistaan. Tunti vetoa molempiin sukupuoliin. Tuin sitä, ettei kiirehdi asian kanssa eikä yritä löytää ehdotonta totuutta vielä.”

Vissa samtal kan även ha börjat som ett skämt men som sedan lett till en mer seriös diskussion om något. Få barn som ringde ansågs vilja uttryckligen ha hjälp med att lösa någon aktuell situation eller problem som barnet kämpade med utan behövde bara någon som fanns till för att lyssna.

7.2 Sexrelaterade ämnen som barn lyft upp till diskussion i en anonym stödtelefon

Härnäst presenteras ämnen inom temat sexualitet som barnen själva tagit upp till diskussion då de ringt till stödtelefonerna. Som hjälp till kategorisering har använts de redan existerande kategorierna som samtalen från början bokförts inom. I bilaga 1 finns de slutliga kategorierna och underkategorierna utskrivna.

Samtalen till de anonyma stödtelefonerna för barn och unga var inte entydiga och handlade oftast inte endast om ett samtalstema. I figuren nedan presenteras samtalens procentuella andel enligt samtalsämne. Som figuren visar, tangerade majoriteten av samtalen temat sex och porr, näst mest diskuterades kroppen och puberteten, näst minst, preventivmedel och graviditet och de minst diskuterade ämnen inom temat tangerade ämnet sexualitet och könsidentitet. Dessa kategorier presenteras närmare här näst.



Figur 3: Den procentuella andelen av samtal som tangerade de olika samtalsteman.

7.2.1 Barns tankar kring sex och porr

De mest diskuterade ämnen i de anonyma stödtelefonerna för barn och unga inom temat var sex och porr, där hela 57 % av samtalen tangerade ämnet. Inom samtal om sex och porr var barn intresserade av att diskutera både solosex och sex med andra. Barn

funderade kring vad man konkret gör då man masturberar och speciellt killar var nyfikna på att veta vad flickor gör då de masturberar. Barn funderade kring hur mycket sädesvätska som är normalt att det kommer ut vid samband av masturbering samt ifall man ska använda sig av kondom vid solosex. Barn funderade även kring om masturbering är något som ska göras ensam eller om det kan göras tillsammans med andra. Barn ringde och skämtande berättade om sina egna erfarenheter om att masturbera. Ofta ringdes dessa skämtsamma samtal tillsammans med ett gäng av barn.

Frågor om själva sexakten intresserade de flesta barn som ringde och frågade om sexrelaterade ämnen. Därmed var de vanligaste frågorna som förekom ”*Vad är sex/att knulla?*” samt ”*Hur har man sex?*”. Vissa barn kunde själva konstatera att sex är samma sak som samlag. Barn kunde även ha kunskap om att man kan ha sex i olika ställningar. Andra barn hade också en bredare förståelse för olika typer av sex är och förstod att sex inte bara är samlag och förde fram frågor om till exempel oralsex. Barn kunde ställa även mycket specifika och praktiska frågor om till exempel hur man går till väga då man ska ha sex samt hjälpmedel som kan behövas då man har sex som till exempel följande barn som ringt:

”Barnet undrade om man kan använda matolja som glidmedel och andra praktiska frågor om sex.”

”Var ska snoppen in när man har sex?”

Främst äldre barn ville även diskutera hur man ska börja med att ha sex samt hur man kan förbereda sig för att ha sex för första gången. Man funderade i samtalen även kring hur man frågar efter någon annans samtycke till att ha sex. Även moraliska dilemman om redan gångna erfarenheter förekom under samtalen och då önskade barnet att få utlopp för sina tankar som till exempel följande barn som ringt:

”Nuori kertoi harrastaneensa seksiä ja mietti, että olikohan oikein, että hän sanoi ensiksi ei mutta jatko kuitenkin”

Övriga frågor och funderingar kring sexualrättigheter och om vad lagen säger förekom också under samtalen. Då var många barn nyfikna på vad som är åldersgränsen till att ha sex eller om man får röra på andras kroppar. Frågan om åldersgränsen förekom ofta med att barn tog fram olika åldrar och ifrågasatt ifall personer i de åldrarna får ha sex tillsammans. Barn kunde även fråga ifall volontären som svarade på samtalen var villig att ha

sex med barnet. I diskussioner om vem som har rätt att ha sex med vem ingick också frågor om sex med djur. Barn kunde till exempel ställa en fråga om ett djur kan våldta en människa.

Då barn ville diskutera om sex var det ganska många som valde att skoja om saker de var intresserade av endera med att provocera eller att hitta på en historia som via man kunde lättare diskutera och ställa de frågor man var nyfikna på. En av de vanligaste historierna barn ringde om var att de åskådat sina föräldrar ha sex som till exempel följande samtal:

”Poikaporukka soittaa, yksi kertoo ensin traumatisoituneensa nähtyään äidin ja isän sängyssä, kohta kaverit mölyävät taustalla, haistattelee ja lopettaa puhelun.”

I vissa liknande samtal funderar barn på vad det är för ljud som kommer från föräldrars sovrum under natten samt önskar sig få tips på vad man kan göra åt saken, även dessa rings i en skämtsam ton.

Det var inte ovanligt att barn ringde och skämtade om även grövre saker. Vanliga historier barn berättade på skämt var att man blivit våldtagen eller att man själv våldtagit någon eller att historierna handlade om incest dvs. sex mellan syskon eller att någon familjemedlem kollar på en då man har sex. Dessa samtal kunde se ut till exempel som följande:

”Min lärare tvingade mig att ha sex med honom”

”Min familjemedlem har filmat mig ha sex å ska kanske sätta ut det på nätet”

”Soittaja testailleen kertoi, että on raiskannut mm. kaverinsa ja lemmikkinsä.”

I vissa samtal var barnen själva sexuellt aktiva vilket tog sig i uttryck med att barn kunde ringa in stönande och berätta om sina egna sexerfarenheter och fråga ifall det är så det låter då man har sex. Barn kunde ringda även med noga beskrivningar om sexakter.

Det blev inte oklart att barn i denna målgrupp inte skulle ha stött på porr. Trots att killarna dominerade med att ringa om sexrelaterade ämnen i stödtelefonerna, var det ändå relativt många flickor som valt att ringa om porr. Flickornas andel av samtalen som handlade om porr var 24%. Porr som samtalsämne kom fram med att barn kunde nämna och tala om olika porrsidor, berättade själv att man kollat på porr och berättade om innehåll i olika porrvideon. Vissa barn ringde och ställde bara frågan om vad porr är för något, vad porren

har för åldersgräns osv. Barn kunde även försöka locka volontären som svarade i telefonen att berätta om olika porrsidor. Vissa barn frågade mer skämtsamt och andra mer seriöst.

Barn förde fram under samtalen att man kollat på porr både för att man själv varit nyfiken och intresserad. Barn hade också kommit i kontakt med porr via kompisar som visat upp pornografiskt material. Barn berättade att förutom med de egna telefonerna hade man kommit i kontakt med porr via en förälders telefon. Vissa barn berättade också om andra som blivit fast för att de sökt på porr, vilket lett till åtgärder och frågor som för följande barn:

”Kertoi kaverin googlettaneen ja katsoneen pornoa puhelimesta, vanhempi oli nähnyt sivuhistoriassa ja lapsella oli mennyt puhelin takavarikkoon. Kysyi miksi lapset ei saa katsoa pornoa.”

Det var inte ovanligt heller att barn uttryckte att orsaken till att man sett på porr var att någon tvingat dem att titta på porr.

”En pedofil tvingar mig att se på porr!”

Barn som berättade att de tittat på porr frågade ofta grova saker och erfarenheter av volontären som samtalade med barnen. Trots att de flesta samtal som tangerade porr var endera seriösa frågor om porr eller skämtsamma samtal var det även enstaka barn som berättade direkt om att man sett på porr och känt sig ångestfylld och ville få utlopp för sina tankar om det man sett. Trots att det man sett skulle ha skapat obehag i barnet låg det ändå en nyfikenhet som var större för det som man sett någon annan göra på video. Ett barn uttryckte denna nyfikenhet på detta sätt:

”Kompis hade visat porr, föräldrarna hade kommit in och blivit arga..” ville veta vad hon hade sett. ”Det såg ut att gör ont men jag skulle ändå vilja prova det.”

Porren kom fram i samtal också via grova och överdrivna sexhistorier som barn berättade under samtalen. Dessa samtal kunde se ut som följande:

”En grupp av barn var andfädda för att de hade haft sex med varandra. Undrade på skämt om man har sex med att sätta kuken i örat..”

Historierna kunde innehålla stönande, överdrivna beskrivningar om kroppsvätskor samt våldsamma ageranden mot en annan människa i ett sexuellt syfte.

7.2.2 Barn tankar kring kroppens utveckling och de nya funktionerna i puberteten

Av samtalen till de anonyma stödtelefonerna för barn och unga tangerade 22 % på något sätt frågor om kroppen och puberteten. Pojkar var främst intresserade av att veta om flickors kroppar, medan flickor inte tycktes visa lika stort intresse för vad som händer hos pojkar i puberteten. Det var vanligt att barnen ställde ganska direkta frågor om olika kroppsdelar och deras funktioner. Ett samtal kunde innehålla många olika frågor som till exempel följande barn som var nyfikna på kroppens olika funktioner:

”Frågade frågor om puberteten och kroppen (vad händer med flickor under puberteten, vad är mens, hur stora bröst är vanligt stora bröst, hur stor ska snoppen vara, kommer det ut något från bröstet, vad är pung)”

Speciellt pojkar visade intresse för bröst och frågade allt från vad bröstens uppgift var, vad en normal storlek på bröst är, ifall det kan ta ont att röra vid dem till varför flickor använder behån. Övrigt funderade barn även om flickors kroppar om normal hårväxt i underlivet samt hur en slida fungerar.

Barn, främst killar, funderade även mycket på killkroppen och vad som är normalt i utvecklingen där. Frågor om snoppstorlekar och dess funktioner förekom mycket. I samtalen kom även barns nyfikenhet fram om hur en penis ska se ut, vad den smakar samt hur man mäter den. Barn kunde också ha funderingar kring den egna pubertetsutvecklingen och föra fram sin förvirring över det, som till exempel följande barn:

”Varför har jag stora pappar fast jag är kille? Kan killar ha mens?”

Under samtalen kunde volontären lugna barn med att berätta om den normala pubertetsutvecklingen och framhäva att barn utvecklas i olika takter samt uppmuntra till att besöka till exempel en skolhälsovårdare ifall man känner sig orolig för att något skulle vara på tok. Detta kom även fram i beskrivningarna av samtalen som volontärerna gjort.

Förutom kroppens fysiska utveckling funderade barn även på nya kroppsliga funktioner som puberteten för med sig. Främst diskuterade barn då om mens, utlösningar och stånd. Barn kunde ringa och berätta om att man fått sina första mens och ville få utlopp för känslor det fört med sig eller frågade allmänt om mens. Kring utlösningar funderade främst killar på vad det är för vätska som kommer ur snoppen. I många fall hade inte

barnen ord på sädesvätska utan talade om det som en ”vit vätska”. Barn kunde skämta om nattliga utlösningar och andra situationer då man fått en utlösning. Killar skämtade även om olika situationer då de fått stånd och funderade på vad man kunde göra för att bli av med det som följande barn:

”Soittaja kertoi peniksen olevan erektiossa ja kyseli tähän jotain apukeinoja. Erektio kestänyt tunteja. Pornoa kertoo katsoneensa.”

De flesta skämtsamma samtalen som barnen tog upp inom denna kategori var skämt om liten snopp och om försenad pubertet, man skämtade för det mesta på egen bekostnad. Trots att de flesta samtal om liten snopp eller försenad pubertet var skämtsamma var det något barn som funderade på åtgärder som kunde göras för att ändra på flick- och pojk-kroppar och tog upp funderingar om man kan förstora en snopp eller bröst.

7.2.3 Barn tankar kring preventivmedel och att bli och vara gravid

Av samtalen till de anonyma stödtelefonerna för barn och unga tangerade 13 % ämnet preventivmedel och graviditet. Barn var nyfikna på preventivmedel och i de flesta samtal som tangerade preventivmedel hade barnen själv kunnat nämna kondomen som det de ville fråga eller diskutera mer om. Barn undrade vad kondomer var gjorda av, var man kan köpa sådana, ifall det finns olika storlekar av kondomer samt ifall det finns olika smaker. Kondomer var för barn också ett ämne som man skojade om. Barn kunde berätta historier om till exempel var de hittat använda kondomer. Barn hade även koll på att p-piller kan användas som preventivmedel och frågor om vad det är förekom också. Barn förde också fram sina fel antaganden om preventivmedel och dess användning på ett skämtsamt sätt som till exempel följande barn som ringt:

”Kan en plastpåse användas som preventivmedel?”

Barnet kanske själv vet svaret på frågan redan då frågan ställs, men även dessa felaktiga skämtsamma antaganden tas på allvar och korrigeras under samtalets lopp.

Graviditet var ett ganska vanligt förekommande diskussionsämne där barn ville få svar på sina frågor men även många oseriösa historier om det förekom. Barn var nyfikna på

hur barn blir till och på vilka olika sätt man kan bli gravid. Förutom dessa allmänna frågor hade barn även mer specifika frågor om antaganden hur man kan bli gravid. Barn ville veta ifall man kan bli gravid utan att ha sex, via analsex, oralsex eller trots att man använt preventivmedel. Vissa barn kunde berätta sin skämtsamma önskan om att få bli med barn som till exempel följande barn som ringt:

”Tyttö haluaa teiniäidiksi, kun se olisi niin kivaa. Voiko raskaaksi tulla ilman seksiä? Voiko lapsen sukupuolen päättää itse?”

Det vanligaste skämstalet inom denna kategori var att barn skojade om att de själva var gravida eller att man fått någon att bli gravid. Vissa barn bakade in graviditeten i en historia där de berättade hur allting gått till som till exempel i följande samtal:

”Berättade att hen hade haft sex och blivit gravid och funderade vad som borde göras. Berättat till en familjemedlem som hotat med våld. Gjort ett graviditetstest som visade sig under samtalet inte vara ansedd för att testa graviditeter. Visade sig att historien var inspirerad från sociala medier”

I historierna skämtade barn även med mer grova ämnen som våld och sexuellt utnyttjande som även fanns i föregående exempel.

7.2.4 Barns osäkerhet kring den egna läggningen eller könsidentiteten och omgivningens reaktioner

Inom samtal om sexualitet var det barn som ringde och ville berätta om sina förtjusningar eller fundera kring sin sexuella läggning. Speciellt flickor kände sig osäkra på vilken läggning man hade och ville få utlopp för sina känslor som uppkommit i samband med funderingarna som till exempel detta barn som ringt och berättat om sina tankar:

”Pohdiskeli omaa seksuaalisuutta ja siitä käytiin hyvät keskustelut, hän ei ole varma onko hän bi, mutta hän on huomannut, että tykkää pojista ja tytöistä.”

Volontärerna stödde barnen med att man inte behöver hitta ett absolut svar och i en så tidig ålder behöver man inte veta heller ännu vilken sexuell läggning man har.

Barn som redan hade en längre tid grubblat över sin sexuella läggning kunde ringa för att samla mod för att våga berätta för sina föräldrar om den egna läggningen. Då önskade man tips och diskussion om konkreta sätt på hur man kan gå till väga för att berätta om saken för sina närmaste. Vissa barn hade också bara behov av att på ett allmänt plan tala om vad homosexualitet betyder.

Sexuella läggningar var också ett ämne som barn ringde skämtsamma samtal om. Barn skämtade om att man var homosexuell och förväntade en reaktion av den vuxna som svarade i telefonen. Barn skojade om att kompisar retar en för att man är homosexuell, samt bad om tips. Ett skämtsamt samtal kunde låta som följande:

”Mietti, onko Ruotsi homojen maa”

Några samtal berörde också den egna könsidentiteten både på ett seriöst och ett skämtsamt plan. Barn ringde och berättade om upplevd mobbning på grund av sin könsidentitet och funderade kring de praktiska utmaningarna då man inte kände att man hörde till den binära könsindelningen som till exempel detta barn som ringt om problematiken i skolan:

”Pohti, että kuuluuko hänen transnuorena mennä poikien vai tyttöjen pukuhuoneeseen. Koulussa muut oppilaat ovat kiusanneet häntä sukupuoli-identiteetistä.”

Vissa barn skämtade även om att man önskade sig vara av det andra könet. Dessa typ av samtal kunde börja seriöst men sluta i skratt.

7.3 Sammanfattning av resultaten

Det absolut vanligaste sättet för barn att ta kontakt till en anonym samtalstjänst för att prata om teman kring sex och sexualitet var att skämta om det. Som syfte hade barn ändå oftast att även få svar på en fråga de var nyfikna på att veta mer om eller att bara pröva på en vuxens reaktion till att fråga eller berätta om sexrelaterade ämnen. Barn var inte rädda att bjuda på sig själva i dessa diskussioner och var inte heller rädda om att skämta om även mer grova saker som till exempel sexuellt våld. Trots att samtalen för det mesta hade en skämtsamt ton, fanns det många barn som också ville ha mer seriösa diskussioner om olika ämnen kring sexualitet.

Det barn var nyfikna att veta mer om i samtalen kan kategoriseras i fyra kategorier: sex och porr, kroppen och puberteten, preventivmedel och graviditet, samt sexualitet och könsidentitet. I den första kategorin var barn mest nyfikna på sex och porr och ville veta och diskutera mer på ett konkret plan vad sex innebär både i aspekten att ha sex ensam och med andra. Barn funderade kring sexualrättigheter, åldersgränser och samtycke. Det är klart att många barn också utsatts för pornografiskt material, vilket hördes med att barn

själva berättade om det eller berättade grova sexuella berättelser där man kan anta att porr haft en inverkan på.

I den andra kategorin om var barn mest nyfikna på vad puberteten för med sig för både flickor och pojkar. Man undrade vad som är normal storlek av bröst och snopp samt funderade på de nya kroppsliga funktionerna som puberteten hämtat med sig som till exempel mens, utlösningar och stånd.

I den tredje kategorin om preventivmedel och graviditet funderade barn på preventivmedel, främst på kondomer. Barn funderade kring olika sätt att bli gravid samt skämtade om att själv vara gravid.

I den sista kategorin om sexualitet och könsidentitet diskuterade barn om förtjusningar, sin oro över vilken läggning man har samt samlade mod för att berätta om sin läggning för sina närstående. Även samtal om den egna könsidentiteten förekom där man funderade på praktiska utmaningar med att inte tillhöra den binära könsidentiteten.

8 DISKUSSION

Till följande diskuteras resultaten mot den tidigare forskningen från kapitel 3 samt teorin som lyfts upp i kapitel 4. Efter resultatdiskussionen diskuteras metoden samt arbetslivsrelevansen av arbetet.

8.1 Resultatdiskussion

Resultatdiskussionens uppbyggnad utgår ifrån arbetets frågeställningar. Frågeställningarna i studien var: Hurdana ämnen inom temat sexualitet frågar och samtalar barn om i en anonym stödtelefon samt hur barn samtalar om sexualitet.

8.1.1 Barn har behov av att samtala om sexualitet

På basen av samtalsmängden och variationen av samtalen som barn ringde om inom temat sexualitet till Mannerheims Barnskyddsförbunds stödtelefoner för barn och unga blev det tydligt att barn har ett behov av att samtala om sexualitet och få både svar på sina frågor och bekräftelse på sina tankar. Det barn lyfte upp till diskussion i de anonyma stödtelefonerna var väldigt lik de resultat som Graugaard et al. (2017) samt, Forrest et al. (2004) lyfter upp i sina forskningsresultat dvs. att barn främst är intresserade av att veta mer om pubertetsutvecklingen, och få mer konkret information om till exempel sexualitet samt vad sex och porr innebär. I dessa tidigare forskningar undersöktes ändå främst barn från 13 år. Målgruppen för denna studie var barn upp till 14 år vilket tyder på att även yngre barn har redan frågor och tankar kring temat.

Renold (2007) talar om att vuxna i västvärlden vill skydda barnen och upprätthålla en oskyldig barndom för barn där inte sexualitet framhävs. Barn får reda på för lite i åldrar då de redan skulle behöva mer information. Resultaten i denna studie bekräftar att barn har frågor och tankar om sexualitet redan i en tidig ålder och där har vuxna en stor roll i att utgå från barnens behov och faktiskt stanna upp för att våga ta emot och samtala om dessa tankar och funderingar kring sexualitet. Även Korteniemi-Poikela & Cacciatore (2015) bekräftar att barn har ett behov av att ta reda på saker om sexualitet trots att allting inte skulle vara aktuellt för dem. Detta påstående bekräftas i forskningsresultaten.

Som Sörensen et al. (2017) samt rapporten från Eu Kids Online (2020) tar upp, stöter barn i tidig ålder på sexuellt eller pornografiskt material både frivilligt och ofrivilligt vilket kan skapa olika slags känslor hos barn. Dessa resultat bekräftas även i denna forskning då barn själva både rakt berättat om det de sett, frågat frågor om porr eller berättat sexuella historier som kan tolkas härstamma från sexuellt eller pornografiskt material man läst, sett eller hört. Få barn i denna studie uttryckte ändå själv att porren skulle ha gjort dem upprörda. Diskuterbart är ifall barn har svårt att greppa tag på det de sett och uttrycka sin förvirring eller sina känslor på ett klart sätt för en vuxen att förstå. Eller ifall barn har en större förståelse för vad pornografiskt material egentligen handlar om. Grova skämt och historier är barns sätt att behandla ämnen och erfarenheter (Anttila, 2012), som till exempel porr, vilket igen för vuxna kan vara svårt att greppa tag om och förstå att bakom

skämten kan det ligga en mer ångestfylld känsla än det barnet förmedlar rakt ut. Mer om barns sätt att samtala om sexualitet diskuteras i följande kapitel. Det som Korteniemi-Poikela & Cacciatore (2015) samt Kinnunen (2001) lyfter upp är att då barn i för tidig ålder råkar ut för sexuellt material kan utvecklingen störas då barn kommer för tidigt in i följande utvecklingsfas. Hur barn och deras utveckling påverkas av att stöta på pornografiskt material i tidig ålder finns kanske inte allt för mycket forskning om ännu men som resultatet visar, är ämnet inte ovanligt för ett barn under 14 år. Därmed kan det vara värt att fundera ifall barn har möjligheter i sin omgivning att diskutera och få utlopp för det man sett ofrivilligt eller frivilligt med en vuxen som inte dömer barnet och kan ta emot barnets funderingar och känslor.

Som nämnts tidigare tyder resultaten på att barn har en stor törst på att få svar på sina frågor och få bekräftelse på sina tankar. Detta igen tyder på att det finns behov av vuxna som stannar upp för att lyssna och samtala om ämnet med barn. Ämnet är känsligt för många men speciellt för barn i puberteten. Det att barn får en känsla av att bli hörda och får möjligheten att diskutera saker som man grubblar kring har en stor betydelse för barn för att öka förståelsen för sina känslor, tankar och erfarenheter och påverkar även barnets självkänsla. (Socialstyrelsen 2018, Mattila & Rantala 2019, Iwarsson 2013, Börjesson 2019). Att barn blir bemötta med ett genuint intresse oavsett ämne kan lämna starka minnesspår hos barn (Ellneby & Von Hilgers 2010). I de anonyma stödtelefonerna på MLL utgår alltid från barnets behov och tiden för samtalen ges för enskilda barn för en så lång tid som barnet själv upplever det vara nödvändigt. Det att barn vågar prata om sexualitet i en anonym telefon, vilket resultatet tyder på, och att barn blir bemötta med ett genuint intresse gör att barn förhoppningsvis får dessa positiva minnesspår.

Eftersom ämnet är känsligt för barn som närmar sig eller är i puberteten (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 2015) och samtal med närstående kan kännas utmanande i den åldern erbjuder en anonym samtalstjänst en ypperlig möjlighet för barn att samtala till exempel om sexualitet då alla makt ligger i barnets händer (King et al. 2006, Christogiorgos et al. 2010). Att få vara anonym och föreställa sig som vem som helst kan kännas lockande då man kan föra fram sin fråga eller fundering utan att behöva tappa sitt ansikte. Som Iwarsson (2013) påpekar kan samtal som kanske inte skulle ske öga mot öga få en möjlighet då man inte behöver upprätthålla en tuff bild av sig själv utan får vara anonym och

framföra sig som man vill utan konsekvenser. Som resultatet i denna forskning visar, verkar barn vara väldigt öppna med att ställa just den frågan man vill ha svar på och berätta just de grova historierna utan att ha en spärr. Det verkar som att en anonym samtalstjänst sänker tröskeln för att våga ta kontakt och samtala om det som man kanske inte skulle våga prata eller fråga om i ett samtal med någon öga mot öga. I dagens samhälle finns det en massa sätt att ta reda på svar på sina frågor kring sexualitet men som resultaten visar är det att barn ringer till en anonym stödtelefon för att samtala och få svar på sina frågor ett bevis på att själva dialogen har en betydelse för barn. Känslan av att bli hörd och bli tagen på allvar oavsett sättet man utfört samtalet på kan underlätta att samtala om ämnet senare i livet också. Barn har även rätt att få svar på sina frågor och funderingar på en åldersenlig nivå (Mattila & Rantala 2019, Börjesson 2019, Iwarsson 2013, Socialstyrelsen 2018, Kinnunen 2001, Väestöliitto 2021). Därmed kan en anonym samtalstjänst ses som en viktig plattform för barn att våga samtala om sexualitet på ett tryggt sätt och på barnets villkor. Att barn vågar tala om sexualitet utan att vara rädda för att tappa ansiktet eller känna pinsamhet över det man grubblar kring som forskningsresultaten tyder på, kan ha en stor betydelse för barns självkänsla men också hjälpa att utveckla en positiv syn på sexualitet.

8.1.2 Barns olika sätt att samtala om sexualitet

Intressant är det att lyfta upp forskningsresultaten från barnens olika sätt att ta kontakt och samtala om sexualitet. I den motsvarande forskningen av Graugaard et al. (2017) var de så kallade bussamtalen exkluderade från resultaten. Definitionen på bussamtalen i forskningen av Graugaard et al. var samtal som innehöll påhittade frågor eller förlöjligande av jourhavarna. Även i Franzéns (2001) avhandling om samtalen till den motsvarande stödtelefonen för barn och unga i Sverige lyfts bussamtalen upp som ett skilt kapitel. Definitionen på bussamtalen i Franzéns avhandling bestod av samtal som innehöll grova skämt, sexuella fraser, provokationer samt fantasifulla historier för att greppa tag på saker. Som resultaten i denna forskning visar var skoj och test det vanligaste sättet som barn ringde och samtalade om sexualitet i MLL:s stödtelefoner för barn och unga. Dessa skoj och testsamtal tog sig i uttryck med att barn använde sig av humor, provokationer och lekfulla historier. Definitionen för bussamtal är väldigt lik de Graugaard et al. samt Franzén tog upp i sina forskningar. Synen på dessa samtal är dock annorlunda speciellt i

jämförelse till Graugaard et als. forskning där dessa samtal inte alls beaktades i forskningen. I MLL:s anonyma stödtelefoner för barn och unga läggs mycket fokus på dessa varierande sätt för barn att ta kontakt, och det att barn ringer och skämtar om även allvarliga saker ses som betydelsefulla.

Som konstaterats innan visar resultaten i denna forskning klart på att barn närmar sig sexualitet som samtalsämne mycket via berättelser, humor och skoj som för vuxna kan kännas främmande speciellt då barn även skämtar om mer seriösa ämnen som till exempel våldtäkt. Ellneby & Von Hillgers (2010), Iwarsson (2016) samt Anttila (2012) talar om att barn inte har och behöver inte ha ett vuxet sätt att samtala om olika saker. Förväntningarna om att barn endast ska samtala på ett vuxet sätt är inte realistiska och utgår från de vuxnas behov och inte från barnets. Det att MLL:s stödtelefoner för barn och unga tar emot dessa skämtsamma samtal med sexualitet som tema och att samtalen inte under årens lopp har slutat förekomma tyder på att en anonym samtalstjänst som mottar samtal där barn får tala om ämnet på sitt eget sätt möter barns behov av att samtala om dessa ämnen.

Speciellt Anttila (2012) och Mattila & Rantala (2019) tog upp att barn använder humor, fantasi och lekfullhet för att bearbeta information som man fått. Humorn används för att förvränga fakta eller sätta det i oproportionella skalor för att få mer distans till ämnet för att göra ämnet lättare att samtala om. I samtalen som kommit till MLL:s stödtelefoner för barn och unga var humor och lekfullhet en stor faktor i samtalen. Barn kunde skämta och använda sin fantasi om allt från den egna kroppsutvecklingen, graviditeter och sexsituationer till mer grova saker som till exempel sexuellt våld. Argumentet om att barn använder humor och fantasi för att bearbeta information stöds även i denna forskning på basen av samtalen och sättet ämnen presenterats under samtalen. Att som vuxen bemöta barn och deras humoristiska och lekfulla sätt att ta upp dessa ämnen kan också vara värt att tänka på. Börjesson (2019) samt Iwarsson (2013) talar om att humor kan vara en gemensam faktor mellan ett barn och en vuxen och hjälpa till att skapa respekt och värme under ett samtal. Med andra ord kan samtal där en vuxen inte kräver att samtalet ska skötas på en saklig vuxennivå, och den vuxna har spelöga för att själv använda sig av humor eller bemöta barnets humor på ett sätt som inte förminskar eller dömer barnets sätt att tala även om allvarliga ämnen med hjälp av humor, leda till både bra samtal men även från barnets

sida till att man känner sig hörd och får ta del av en diskussion om ett ämne som känns viktigt för en själv på ens egna villkor och sätt.

Enligt resultaten var det inte heller helt ovanligt att barn under samtalen provocerade på olika sätt till exempel med att fråga privata frågor från den vuxna som svarade på samtalen. Guggenbühl (2003) samt MLL (2020) skriver om att provocerande och ett grovt sexualiserat språk ofta handlar om att barn befinner sig i ett utvecklingskede då de prövar på gränser och vill se vuxnas reaktioner men att det också kan vara ett sätt att skapa tillhörighet med jämnåriga. Provocerande samtal till MLL:s stödtelefoner för barn och unga ringdes ofta tillsammans med andra barn, vilket kan stöda Guggenbühls och MLL:s argument om att det kan vara ett sätt att skapa tillhörighet till jämnåriga. Att testa gränser med att provocera i en anonym stödtelefon är också ett ganska säkert sätt för barn eftersom oberoende vad man säger eller hur man betar sig under samtalet, kommer barnet inte att få konsekvenser, vilket kanske skulle ske ifall ett liknande samtal skulle ske öga mot öga. Som King et al. (2006) och Christogiorgos et al. (2010) i sina forskningar påpekar kan det att man får vara anonym vara betydande för barn för att man på ett tryggt sätt kan berätta det man funderar kring men även tryggt testa på gränser som många barn har behov av att göra.

Eftersom sätten att diskutera sexualitet kan variera mycket ligger det på vuxnas ansvar att faktiskt få till stånd ett samtal om ämnet som barnet för fram på dessa varierande sätt. Som forskningen visar är startfrågor ett vanligt sätt för barn att visa vad man vill prata om och vad man vill veta mera om. Men som det kommer fram i RFSU:s rapport (2020), kan startfrågor vara för barn ett sätt att enkelt påbörja en diskussion men med att endast svara på frågan kan barnets initiativ till samtal ändå gå förbi den vuxna om man inte blir och funderar på bakomliggande orsaker till frågan och påbörjar en mer bred diskussion om ämnet. Just därför är mentaliseringen som Mattila & Rantala (2019) pratar om så otroligt viktigt att komma ihåg i dessa samtal. Att alltid ifrågasätt de bakomliggande orsakerna under samtal med barn oberoende om det handlar om sexualitet eller något annat tema. Varför ställer barnet frågan om porrsidor? Varför frågar barn om ens bröststorlek? Varför berättar ett barn en grov historia om en sexerfarenhet eller varför är våldtäkt roligt att skämta om för ett barn? Barns tidigare erfarenheter spelar en stor roll i hur barn uppfattar saker (Doverborg & Samuelsson 2012). Dessa berättelser och samtal kan ses som

speglingar av barns tidigare erfarenheter och är därför viktiga att stanna upp vid. Ifall de vuxna inte förstår barns bakomliggande behov till att samtala om dessa ämnen utan fokuserar mer på sättet de förs fram, blir inte barnen hörda. Och det att barn blir hörda och accepterade och bemötta med ett positivt förhållningssätt utan att skämma ut barnet eller ämnet, förmedlar för barnet om att det både är viktigt att diskutera om sexualitet men att barnet i sig själv också är viktig och värdefull att lyssna på oberoende sättet att samtala och detta har en stor inverkan på barns självförtroende.

På basen av resultaten från denna studie speglar mot tidigare forskning och teori kan man dra slutsatsen om att barn har ett starkt behov av att vara i dialog om temat sexualitet, även i en tidig ålder trots att mycket inom sexualitet inte är aktuellt för barnet själv. Barn använder sig av humor, lekfullhet och fantasi för att skapa distans till ett ämne som är känsligt för att göra det lättare att samtala om. För att dessa viktiga samtal ska få rum är det viktigt att vuxna runtom barn förstår sig på barnens varierande sätt att uttrycka sitt behov av samtal och vågar stanna upp och samtala om de saker barn för fram.

8.2 Metoddiskussion

För att förstärka en kvalitativ forsknings trovärdighet och pålitlighet bör forskningen och dess faser granskas och diskuteras.

Forskningen gjordes som en kvalitativ dokumentstudie med stöd av beskrivande statistik. Den kvalitativa datan gav studien svar på forskningsfrågorna och den beskrivande statistiken stödde den kvalitativa datan i forskningen. Som forskare anser jag att dokumentstudien med beskrivande statistik fungerade för att besvara forskningsfrågorna. För att få ytterligare djup i temat kunde intervjuer av volontärerna som samtalat med barnen också ha varit givande för forskningen.

Eftersom samtalen bygger på mycket statistik kunde denna beskrivande statistik ha använts mer mångsidigt för att till exempel belysa om det finns köns- eller ålderskillnader med samtalsämnen eller sätt att samtala om sexualitet. Bristen på kvantitativ statistik om till exempel barn som ringer är att den baserar sig på antaganden av personerna som samtalat med barnen då inga uppgifter om barn kan bekräftas då det handlar om en anonym

tjänst. Därmed är datan om barnen i denna studie som till exempel deras ålder och kön baserat på uppskattningar och inte på tillförlitliga fakta.

Den kvalitativa datan samlades som intern sekundärdata från volontärer som samtalade med barnen och som bokförde samtalen i MLL:s bokföringssystem. Eftersom datan inte samlades av forskaren själv, kan detta ha lett till tolkningsfel av mig som forskare. Beskrivningarna av samtalen var korta och informativa och då forskningsfrågorna handlade om konkreta saker som sätt att samtala och ämnen barnen samtala om, förblev utrymmet för feltolkning enligt mig som forskare relativt litet. Volontärerna som bokfört samtalen fick inte instruktioner för vilka samtal som är relevanta att skrivas mer om, vilket betyder att forskaren inte har kunnat påverka volontärernas bokföring och därmed hur mycket eller vilken slags material som volontärerna bestämt sig för att beskriva mera om. Detta igen kan stärka studiens pålitlighet då varken volontärerna har påverkat barnen att diskutera om sexualitet och forskaren inte har påverkat volontärerna att samla material om ett visst tema.

Samtalen inom kategorin sexualitet var ungefär dubbelt fler än vad beskrivningarna om samtalen var, vilket betyder att volontärerna valt att inte beskriva många samtal om temat sexualitet med ytterligare information än kategorin som samtalet handlade om. Det om dessa samtal utan ytterligare beskrivning skulle med noggrannare beskrivningar ha påverkat resultatet eller fört den i en annan riktning vet man därmed inte. Datamängden i forskningen blev ändå stor och mycket större än jag som forskare ensam kunde ha tagit mig an för att samla data för forskningen.

De tidigare forskningarna som denna studie speglades mot ansågs vara relevanta för studien då många av forskningarna stödde forskningsresultaten i denna studie. Trots att en av de tidigare forskningarna var en studie på Bachelor nivå (Franzén 2001) ansåg jag som forskare att den var relevant att ta med då studien handlade om en motsvarande tjänst i Sverige som beskrev sätten barn samtalar i en anonym samtalstjänst.

För att öka pålitligheten av arbetet bör också min roll som forskare diskuteras. Då jag som forskare har forskat inom det jag själv arbetar med kan detta ha lett till att min förförståelse för ämnet har hindrat mig från att se ämnet från nya synvinklar i tolkningsprocessen.

För att få distans till ämnet har därmed även kvantitativ data använts för att belysa resultaten och öka pålitligheten av forskningen.

8.3 Arbetslivsrelevans och fortsatt forskning

Denna forskning kan bidra med nya synvinklar för professionella som arbetar med barn om barns sätt att samtala om sexualitet. Medvetenhet om att barn använder sig av humor, fantasi och lekfullhet för att bearbeta information och skapa distans till känsliga ämnen för att göra samtalandet lättare kan vara värdefullt för många vuxna som bemöter barn och unga i sin vardag. Att förstå sig på dessa varierande sätt för barn att samtala om känsliga ämnen kan bidra till att få till stånd mer fruktsamma diskussioner om till exempel sexualitet där barnets behov tas i beaktan.

Denna forskning bidrar även med kunskap om hurdana ämnen barn är nyfikna att samtala om och veta mer om. Barn är inte ovetande om sexrelaterade ämnen trots sin unga ålder och många barn är nyfikna på sexrelaterade saker som inte ännu är aktuella för dem. Som forskningsresultaten visar var det inte ovanligt att barn i lågstadieålder redan vet till exempel om porr och därmed kan denna forskning bidra med information om att diskussioner kring porr är viktigt att ta upp redan i en tidig ålder.

Förslag till fortsatt forskning

Eftersom barn lockas ta reda på frågor om sexualitet i en anonym stödtelefon redan i en tidig ålder, kunde en intressant fortsatt forskning vara ifall barn upplever sig få tillräckligt med information i tillräckligt tidig ålder om sexrelaterade saker och ifall sexualundervisningen i skolan motsvarar barnens behov både innehållsmässigt och sätten det undervisas på.

I denna forskning undersöktes hur barn samtalade om sexualitet i en anonym stödtelefon som redan i sig sänker tröskeln för att prata om ämnet. En intressant fortsatt forskning kunde därmed också vara att undersöka hurdan roll anonyma stödtjänster har för barns sexualhälsa eller forska kring vuxnas sätt att bemöta barns behov av att samtala om dessa ämnen i barnens fysiska miljö på barnens nivå.

KÄLLOR

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R., Vilén, M., 1999, *Nuoren aika*, WSOY, Helsingfors.

Anttila, A., 2012, ”Kiitos jo etukäteen!” – Poikien kirjoituksia heitä askarruttavista seksiasioista. I: Kontula, O., (red), *Mitä pojat todella haluavat tietää seksistä Tehoa poikien seksuaaliopetukseen (PoikaS-hanke)*. Väestöntutkimuslaitoksen julkaisusarja D 55/2012, s. 15–57

Barn- och ungdomstelefonen, 2021, Mannerheims Barnskyddsförbund - Nuortennetti. Tillgänglig: <https://www.nuortennetti.fi/sv/barn-och-ungdomstelefonen-samt-natbrevstjansten/> Hämtad: 8.4.2022

Berman, G., 2016, METHOD GUIDE 2. Ethical considerations for research with children. Global Kids Online. Tillgänglig: <http://eprints.lse.ac.uk/71255/1/Guide-2-Ethical-considerations-Berman.pdf> Hämtad: 3.10.2021

Billhult, A., 2017, Bortfallsanalys och beskrivande statistik. I: Henricson, M., (red), *Vetenskaplig teori och metod. Från idé till examination inom omvårdnad*, 2. uppl., Studentlitteratur AB, Lund

Börjesson, M., 2019, *Hälsofrämjande samtal med tonåringar och unga vuxna*, Studentlitteratur AB, Lund

Christogiotgos, S., Vassilopoulou, V., Florou, A., Xydou, V., Douvou, M., Vgenopoulou, S., Tsiantis, J., 2010, Telephone counselling with adolescents and countertransference phenomena: particularities and challenges. *British Journal of Guidance & Counselling*, Vol. 38, Nr. 3, s. 313–325

Doverborg, I., Samuelsson, P., 2012, *Att förstå barns tankar: kommunikationens betydelse*, Liber AB, Stockholm

Ellneby, Y., Von Hilgers, B., 2010, *Att samtala med barn*, Natur & Kultur, Stockholm

Forrest, S., Strange, V., Oakley, A., 2004, What do young people want from sex education? *Culture, health & sexuality*, vol. 6, nr. 4, s. 337–354

Franzén, N., 2001, Får jag vara anonym? En studie av samtalen till BRIS Barnens Hjälp-telefon Tillgänglig: <https://www.yumpu.com/sv/document/read/23022387/far-jag-vara-anonym-en-studie-av-samtalen-till-bris-barnens>- Hämtad: 19.9.2021

Funck, E., Karlsson, T., 2021, *Handbok för systematiska litteratur- och dokumentstudier inom samhällsvetenskap*. Förvaltninghögskolans rapporter, nr. 158, 1. uppl.

Graugaard, C., Nielsen, V., Jensen, S., Koch, H., Ogstrup, A., Jacobsen, M., 2017, What Do Danish Youth Want to Know About Sex? Twenty Years of Telephone Counseling on Sexual and Reproductive Issues. *Journal of sex & marital therapy*, vol 43 nr. 2, s. 159–168

Guggenbühl, A., 2003, *Pubertet – Pest och pina*, Bokförlaget Natur och Kultur, Stockholm.

Hsieh, H-F, Shannon, S., 2005, Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, vol. 15, nr. 9, s. 1277–1288

Iwarsson, P., 2013, *Samtal med barn och ungdomar*, 2. uppl, Gothia Fortbildning Ab, Stockholm

Iwarsson, P., 2016, *Du behövs som vuxen*, Gothia Fortbildning AB, Stockholm

Jacobsen, D., 2012, *Förståelse, beskrivning och förklaring. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, uppl. 2:1, Studentlitteratur AB, Lund

Jacobsen, D., 2017, *Hur genomför man undersökningar. Introduktion till samhällsvetenskapliga metoder*, 2 uppl., Studentlitteratur AB, Lund

Kallio, K., 2021, Lasten ja nuorten epäsuorn kohtaamisen etiikka. I: Lagström, H., Pösö, T., Rutanen, N., Vehkalahti, K. (red), *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*.

King, R., Bambling, M., Lloyd, C., Gomurra, R., Smith, S., Reid, W., Wegner, K., 2006, Online counselling: The motives and experiences of young people who choose the Internet instead of face to face or telephone counselling, *Counselling and Psychotherapy Research*, Vol 6, nr. 3, s. 103-108

Kinnunen, S., 2001, *Tytöt, pojat ja seksi. Kuinka tuen lapsen seksuaalista kasvua*, Kirjapaja Oy, Helsinki

Korteniemi-Poikela, E., Cacciatore, R., 2010, *Portaita pitkin*, WSOY, Helsingfors

Korteniemi-Poikela, E., Cacciatore, R., 2015, *Sexualiteten steg för steg*, Utbildningsstyrelsen & Väestöliitto, Helsingfors.

Lasten ja nuorten puhelimen vuosiraportti 2021, 2022, Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
Tillgänglig: https://cdn.mll.fi/prod/2022/02/10164958/mll_inpc_2021.pdf Hämtad:
8.4.2022

Lundman & Hällgren Graneheim, 2008, Kvalitativ Innehållsanalys. I: Höglund-Nielsen, B., Granskär, M. (red), *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Studentlitteratur AB, Lund

Mattila, L., Rantala, J., 2019, *Mitä ihmettä? Opi ymmärtämään lapsesi mieltä*, Gummerus Kustannus Oy, Helsingfors

MLL, 2020, 12–15-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Tillgänglig: <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>
Hämtad: 8.4.2022

Nuorisotutkimusseura ry. Tillgänglig: <https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/lasten-ja-nuorten-tutkimuksen-etiikka-webb.pdf> Hämtad: 8.4.2022

Pajamäki, T., 2013, Internetissä nähty porno kuuluu lasten ja nuorten puhelimesta ja nettissä. I: Kupiainen, R., Kotilainen, S., Nikunen, K., Suoninen A. (red), *LAPSET NETISSÄ – Puheenvuoroja lasten ja nuorten netin käytöstä ja riskeistä*, Mediakasvatusseuran julkaisuja, nr. 1, s. 54–59

Patel, R., Davidson, B., 2019, *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*, 5. uppl., Studentlitteratur AB, Lund

Renold, E., 2007, *Girls, boys and junior sexualities: exploring childrens' gender and sexual relations in the primary school*. RoutledgeFalmer, New York

RFSU, 2020, *Samtal om sexualitet & relationer*. Tillgänglig: https://rfsu.ineko.se/Files/sv-SE/74634/Ineko.Product.RelatedFiles/samtal-i-familjen_webb.pdf Hämtad: 11.2.2022

SBU, 2020, Utvärdering av metoder i hälso- och sjukvården och insatser i socialtjänsten. Tillgänglig: <https://www.sbu.se/sv/metod/sbus-metodbok/> Hämtad: 24.11.2021

Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., and Hasebrink, U., 2020, EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries. EU Kids Online. Tillgänglig: <https://eprints.lse.ac.uk/103294/> Hämtad 3.10.2021

Socialstyrelsen, 2018, Att samtala med barn. Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sha-repoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2018-11-14.pdf> Hämtad: 8.4.2022

Svensk ordbok, 2021. Tillgänglig: <https://svenska.se/so/?id=162489&pz=7> Hämtad: 3.10.2021

Sørensen, A., Knudsen, S., Nuoret, sukupuoli ja pornografia Pohjolassa Loppuraportti, Nordisk ministerråd. Tillgänglig: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:702496/FULLTEXT01.pdf>. Hämtad 19.9.2021

Taylor, A., 2010, Troubling childhood innocence: Reframing the debate over the media sexualisation of children., *Australasian Journal of Early Childhood*. Vol 35, nr. 1, s. 48–57

TENK, 2012, God vetenskaplig praxis och handläggning av misstankar om avvikelser från den i Finland. Tillgänglig: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf Hämtad: 24.11.2021

Väestöliitto, 2021, Lasten seksuaalioikeudet. Tillgänglig: [c93d1fda-lapsen-seksuaalioikeudet.pdf](https://www.vest.fi/files/2021/09/c93d1fda-lapsen-seksuaalioikeudet.pdf) Hämtad: 12.11.2021

WHO, 2006, Defining sexual health. Tillgänglig: <https://www.who.int/teams/sexual-and-reproductive-health-and-research/key-areas-of-work/sexual-health/defining-sexual-health> Hämtad: 19.11.2021

Yin, R., 2013, *Kvalitativ forskning från start till mål*, 1. uppl., Studentlitteratur AB, Lund
Årsrapport 2021, 2022, Bris. Tillgänglig: https://www.bris.se/globalassets/bris_ar_2021_omtryck_webb.pdf hämtad: 8.4.2022

BILAGOR

Bilaga 1.

Analystabell.

Nivå 1 (Slutliga kategorin)	Nivå 2 (Samtalsteman)	Nivå 3 (Enskilda samtalsämnen)
Kropp och utveckling	<ul style="list-style-type: none"> - Diskussion kring normal pubertetsutveckling för killar och tjejer - Diskussion kring kroppens funktioner - Känslor om den egna kroppen 	<ul style="list-style-type: none"> - Kropp och utveckling - Mens - Könshår - Bröst - Utlösning - Erektion - Könshår - Allmänna frågor om puberteten t.ex. ålder, hormoner - Osäkerhet om pubertet och kropp
Graviditet och prevention	<ul style="list-style-type: none"> - Diskussion om förebyggande av könssjukdomar och graviditet - Diskussion om att vara eller vilja bli gravid eller frukta det - Diskussion om sätt att bli gravid 	<ul style="list-style-type: none"> - Kondomer - P-piller - Felantaganden om preventivmedel - Sätt att bli gravid på - Felantaganden om sätt att bli gravid - Symptom på graviditet - Graviditetstest - Könssjukdomar - Känslor om att bli/vara gravid
Sex & porr	<ul style="list-style-type: none"> - Diskussion om vad sex innebär - Diskussion om sexualrättigheter - Berättande och diskussion av egna eller andras erfarenheter om sex - Diskussion om erfarenheter av porr - Diskussion om känslor relaterat till sex och porr 	<ul style="list-style-type: none"> - Beröring med sexuellt syfte - Ordförfrågningar; kåt, hora, knulla, våldtäkt - Att ha sex <ul style="list-style-type: none"> o Samlag o Oralsex o analsex o Masturbering o Felantaganden om sex o Gruppsex - Förberedelse inför sex - Porr <ul style="list-style-type: none"> o Nyfikenhet, ångest o Åldersgräns o Frivilligt vs ofrivilligt o Sexuella berättelser o Stönande - Samtycke vs våldtäkt - Olika känslor om sex & porr
Sexualitet & könsidentitet	<ul style="list-style-type: none"> - Diskussion om osäkerhet kring den egna sexualiteten - Diskussion om osäkerhet samt praktiska utmaningar om att tillhöra en minoritet - Diskussion om att vara förtjust - Diskussion om begreppens innebörd 	<ul style="list-style-type: none"> - Sexuella läggningar <ul style="list-style-type: none"> o Homo, bi, heterosexualitet - Könsidentiteter; <ul style="list-style-type: none"> o Transflicka och transpojke, icke binär - Viljan att bli accepterad - Utmaningar med att höra till en minoritet - Ordförfrågningar; homo, lebb, gay - Stöd med att berätta om egna läggningen eller könsidentiteten

Bilaga 2

Acceptans av forskningslov

11. Sitoumukset ja allekirjoitukset

Sitoudun siihen, etten käytä saamiani tietoja asiakkaan tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus eikä luovuta saamiani henkilötietoja sivulliselle. Luovutan valmiista tutkimusraportista yhden kappaleen korvauksetta Mannerheimin Lastensuojeluliitolle, osoite: Toinen linja 17, 00530 Helsinki.

Paikka ja päivämäärä *Helsinki 8.12.21*

Allekirjoitus ja nimen selvennys *Sofie Raitta*
Sofie Raitta

14. Päätöksentekijä

Helsinki 14.12.2021

Päätöspäivämäärä

*Marie Rautava
Marie Rautava, ohjelmajohtaja*

Päätöksentekijän allekirjoitus, nimen selvennys ja asema

15. Päätöksen jakelu

- Hakijalle
- Yhteyshenkilölle
- Muualle, mihin/kenelle _____
- _____
- _____

16. Liitteet